

magyar **199**
műhely

TARTALOM

KÁNTOR ISTVÁN MONTY CANTSIN AMEN!

Utálok élni	1
Performansz, Okt. 11., 1986	2
Performansz, Nov. 20., 1988	3
Egoista vers	4
Szellemvasút	5
Színarab	28

Kóbor Adriána: A macska always hatkor, halott vagy élő, élő vagy hal, de nyávog	36
Deák Ferenc: A kör négyszögesítésének a bizonyítási demonstrációja	42
Hörcher László versei	44

Tricepsz: Elektromos orgazmus	47
Kulcsár Balázs: Beszélgetés Maklár Kálmánnal	52
Róczey György - Ladik Katalin: UFO Party - képregény	60

MMG

Helyzetfelismerés. Ágoston Lóránt kiállítása	70
Pataki Gábor: Amőba - Bartus Ferenc kiállítása	71
Vojnits-Purcsár Vító: Kelet-közép-európai ezredfordulós művészgeneráció - <i>Huddle</i> címmű kiállítás	73
Balázs Sándor: Áttűnések, átjárások - Pester Anna kiállítása	78
Munkatársaink	82

Megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség, és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

KÁNTOR ISTVÁN MONTY CANTSIN AMEN!

Utálok élni

1. Utálok élni, utálok élni,
Utálok nyári estén csillagokra nézni.
La-lalla-la, la-lalla-la,
De szar, hogy élek!

2. Utálok adni, utálok kapni,
Utálok önfeledten boldogan kacagni.
La-lalla-la, la-lalla-la,
De szar az élet!

3. Utálok azt, ha csókot adsz,
Utálok, hogyha reszket ajkad ajkamon.
Ha szól a jazz, utálok ezt,
Ezerszer el kell mondanom.

4. Utálok élni, utálok élni,
Utálok bátor szívvel semmitől se félni,
Várni terád, vigyázni rád,
Utállak szeretni téged.

La-lalla-la, la-lalla-la,

OCT 11, 1986

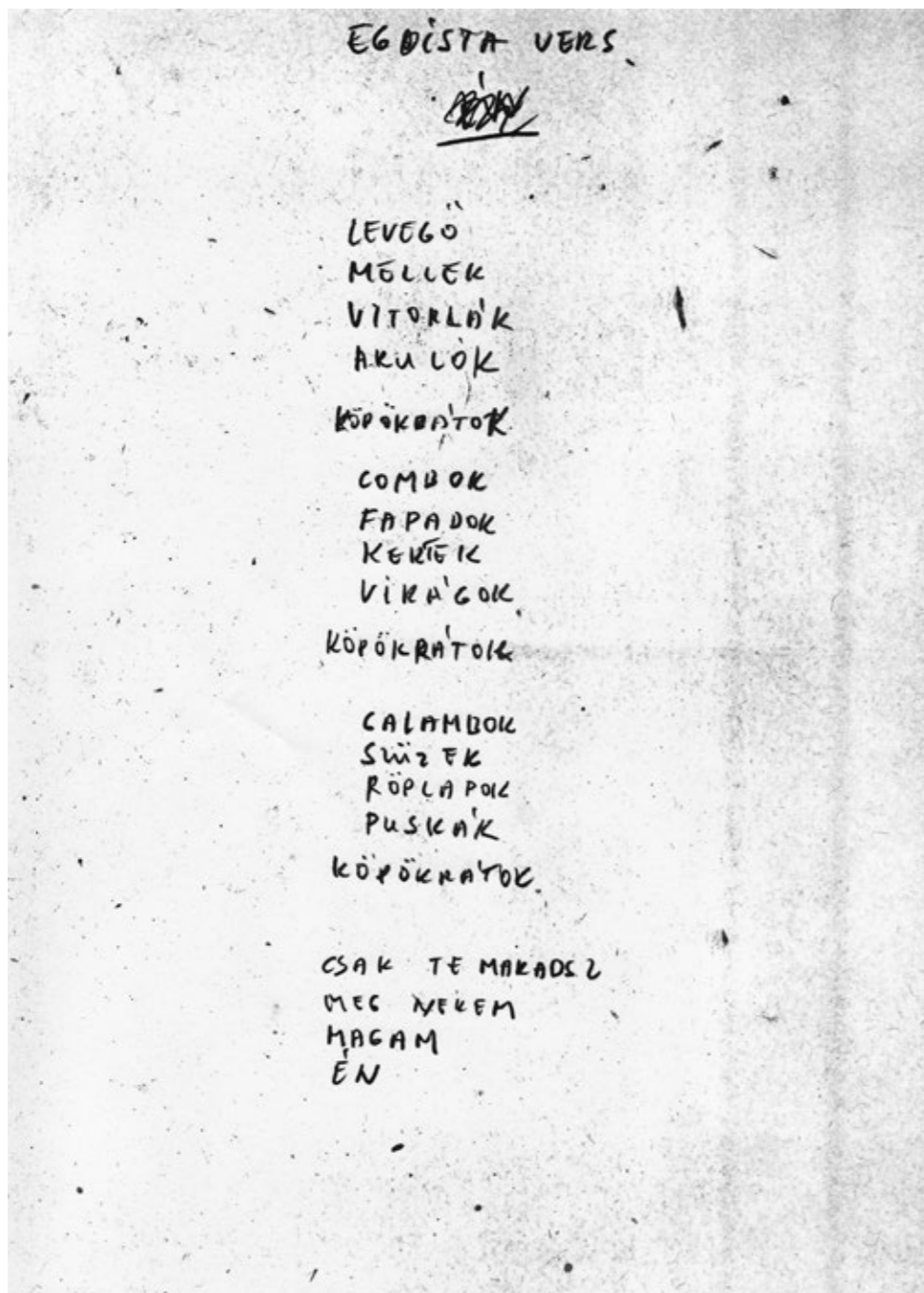
futas közben tamadnak a legjobb gondolataim, az ember veszi a korokot, egyik a másik után, és mindig ugyanaz, megfeszített egyhanguság, és közben az ember mediatál, az irasnak nincs se eleje, se vége, az iras végtelen, nem kerek, nem is gombolyu, az ongyilkos felmegy a hetedik ebeletre és leveti magát, régi sztori, ismerjük az elejét és tudjuk a végét, engem csak az érdekel ami közte van, és abból is csak néhány pillanat, a legfontosabb pillanat, amikor az ongyilkos egy félmasodprece megáll a levegőben és elgondolkozik, mielőtt belefúrodna a földbe, ezek a pillanatok az író pillanatai, csak ő tudja megfejteni a titkot, senki más, szélsőségesnek kell lenni, csak az extrém tulzasok érnek valamit, máskülömben senki nem veszi az üzenetet, a közepén kell elkezdenni, vagy később, az elejét és a végét mindenki ismeri, az iras számít az olvasóra, a negyedik kor után kezdenek felgyorsulni a szavak, és ismétlődnek mint egy darabolban, de mire az ember hazaér és leul az írógéphez a folyamat lelassul, az olvasas gyorsasagát irasban elérni nem lehet, a gondolkodas gyorsasaga meg egyszeruen kovethetetlen, itt ulok a dolgozo szobaban, balkézfelol van az ablak ami most egy "kiállito terem", tegnap este volt a megnyito, élb propaganda művészet, elénekeltem három dalt az ablak előtt összejott barátoknak és jarokeloknak, szétszototgam roplapokat, ~~xxxxxxxx~~ ujra felolvastam a GREAT CONFUSION manifesztumot, most meg harangoznak, dél van, az iras folyamatossaga a futas filozofiaja, a történesek egyszeru leirasa, a tizedik kor után mar kialakul egy gondolatsor ami aztan kulombozo formakban ismétlődik, ez a lakás tele van zsufolva festményekkel, ez a dekoracio most összekeveredik az általam idekoltotztetett tárgyakkal, megafon, gettoblaszter, video felszerelés, írógép, diavetito, neoista vér-festmények és vizualis dokumentumok, ez a játék most arra megy ki, hogy kitoltsem ezt a lapot, hogy lefussam a tizezer métert mint általában minden reggel, ma eleg hideg van, fujt a szél, de az első korok után az ember bemelegedik, a nap is kibukkant néhány pillanatra, egy baromi lassu uszaly maszott felfelé a folyon, mintha csak állt volna, hangtalanul rozsdasodva, ilyen uszalyokat sokat lattam a Dunán és mindig sajnaltam a szegény matrozokat mivel ugy gondoltam, hogy rettentó unalmas lehet az életük, mint egy lassu szenvedés, hiabavaló szenvedés, még felhaladtak néhány száz métert én azalatt kifogtam néhány csukat, hazamentem, megcsutottam oket és lementem a csardaba egy sorért, akkor ért korulbeleul az uszaly a csarda elé, mar alkonyodott, leultem egy asztalhoz és vartam, hogy majd arra jon egy kiscsaj akit felszedek, ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ hogy a matrozokkal kozben mi történt az nincs benne az emlékeimben, de benne lehetne ebben az irasban, de engem jobban érdekel az amit átélék, amit tapasztalatból tudok, valoszinuleg soha nem fogom megfejteni a zuhano ongyilkos titkat, nem vagyok író, és mar alig varom, hogy felkelhessek az írógéptol és csináljak valami mast ~~xxxxxxxx~~, egy orult kuzd ~~xxxx~~ egy teleirt oldalért, ~~xxxx~~ lefutja, valahogy jobban is érzi magát, ~~xxxx~~ a legszekszualisabb sportok egyike ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ ~~xxxxxxxx~~ a hegymaszas és a legveszélyesebb meredélyeken szeretkezni a legmegvaltozott feladat, most akkor megyek és megfürdök, aztan elbiciklizek a Szobor Kerthez ahol valoszinuleg majd talakozok néhány barátommal akikeket már rég nem lattam, ez már majdnem a papir alja, gyozelem, most mar csak a fejenállás van hátra, ah, ah, gyerünk, gyerünk, gyorsabban, gyorsabban, valaki megállt az ablak előtt és nézi a kiállitason, hogy ezt az oldalt mikor és ki fogja elolvasni nem tudom,

X

nov 20, 1988

tulajdonképpen nem értek belöle semmit, csak ott állok ot percig a biro előtt, mellettem az ügyvédem, ő beszél, én hallgatok, és a végén adnak egy újabb papírt hogy mikor van a legközelebbi tárgyalás, ez most már az ötödik, a neoista fesztival jon ezen a héten, nyomtattam ezer plakátot, a Demo-Moe lemze is kijött, megvolt a lemeznyito koncert, Lizmar kocsmá, ez a lakás kúrva levegotlen, ma délig aludtam, tegnap egy kicsit átrendeztem a lakást és kitakarítottam, de minden irtozatos poros, a lemezeldas egyelőre nem tünik nagy üzletnek, a pénzem már majdnem teljesen elfogyott, munkám egyelőre nincs, rohad az egész világ, csináltam a Lizmar-nal egy gyonyoru új vérfestményt, Jonestown- NYC 1978-88, ebben gyonyorkozok nap mint nap, ezenkuvul aláírtam és kiegészítettem néhány talált festményt, voltam a Carltonál, az ottani művészeti egylet szervezett egy eloadast a számomra, telt ház volt, a Carlo kivaló spagettikat főzött, alig várom, hogy a Gordon foztjét egyem, az utobbi idoben utálok főzni és étreembe járnai szintén, nem vagyok belezuga senkibe, hacsak a Louisba nem, de ő túl távol van és alig telefonál, a Nattali hivoyt nagyon szarul van, gynege, teljes kivq zsgalason, nosztalgizotott a régi idokrol, nekem ez a teshormérséklet dolog tovább jart, sose megy feljebb 37.2-nél, de majdnem minden nap jelentkezik, általában delután, a Carlo a mongoloktol átvett yurt nevu házikoban lakik, van ott egy egész tepepulés, én is egy ilyen házban aludtam, ez nagyon lelkesito hatással volt rám, egy kedves lány osztotta meg velem az éjszakát és szeretkeztünk egy darabig, reggel szépen elkoszont, hideg volt, jól befutottam megint és aludtam tovább, dél korul keltem fel és tornaztam, a tornázás mindig feldob, egy német manusz volt itt, hogy interjut készítsen, a Matty ismerose, Peter, elég unalmas pofa, tipikus europai fontoskodo, a George volt itt két nappal ezeloyt és ígért valami munkát, jelenleg nincs nagy lelke edes errefelé, lefordítottam a saját dalaim szovegét magyarra, de a lemezugyben nem kaptam hirt, megírtam egy szovegkonyféleséget amibol film vagy szindarab lehetne, "Az éjszaka gyremekei, avagy Grof Drakula Budapesten", a Terezeval néha kefélünk, de kulonben rintkán vagyunk együtt, Quebecben volt egy fesztival ahol megint osszetalakoztam a régi fluxus tagokkal, mi lenne ha már ki tudnék bontakozni valamiben, a szétforgácsoltság szorakoztato de nem ad elég teret, a zene kell, hogy átvegye a hatalmat, baszodjon meg mindenki, legyenek utodott és esztelen,

cantsin

KÁNTOR ISTVÁN MONTY CANTSIN AMEN!

Szellemvasút

1/ HÁZI FELADATOK - Francesko Stefanus Kantore, költő és énekes
Surány, Budapest 1965-1966

Az utazásban résztvevők vidáman ülnek be a pirosra mázolt kocsikba, de aztán a gyengébbek felsikoltanak, mert hirtelen kihunynak a fények, és zörögve, zúgva a szellemvonalat begurul a sötétbe. Az első szintér, ahova az utasoktól zsúfolt vonat bezúdul, az a Kántor család surányi nyaralója, ahol a Kántor gyerek, Pista, gyertyafényénél éppen verseket ír. „Akkor halt meg a nagyapám, aki a legjobb barátom és megértő társam volt. Attól kezdve csak magamnak írtam, mert ezek a dolgok a családban rajta kívül másokat nem nagyon érdekeltek.” Némelyik versből dal született, és esténként a fiatal trubadúr gitárkísérettel énekelte őket a Duna-parton, a halaknak. Az iskolai időszakban a budapesti lakásuk egykori cselédszobájában lakott, a konyha mellett, és ott, az illatosan párolgó gőzöktől ihletve, a házi feladat füzetéit írta tele dalokkal és versekkel, latinos nagy költők sorába képzelve magát, Francesco Stefanus Kantore álnéven.

BALHÉ

Balhé, balhé, balhé,
Ez kell nekem!
Balhé, balhé, balhé,
Az én életem!
Balhéből születtem,
Balhé, balhé,
Balhé az életem,
Balhé, balhé.

Ilyen vagy olyan balhé mindegy nekem
Akármilyen a balhé én szeretem!
Nagy balhé, kis balhé és közepes,
Mindegy csak balhé csak balhé legyen.

Balhé itt is, meg balhé ott is
Balhé ez is, meg balhé az is
Balhé, ba-a-a-balhé,
balhé és balhé és balhé!

Balhé ország az én szülőházam
Ott nevelt fel engem balhé mamám
Balhé királynő volt ott nagyanyám
S a balhé király jó nagyapám.

Balhé, ba-a-a-balhé,
balhé és balhé és balhé!

A CSAVARGÓ HASZNA

Elpusztult egy vándor,
El nem temették,
Csontos, sovány testét
Formalinba tették.

Amíg élt csavargott,
Világot járt, dalolt,
talán soha nem dolgozott
csak vándorolt, vándorolt.

Hasznát a világ
Semmiben nem látta,
élni szeretett,
a munkát utálta.

Nem hagyott mást hátra,
csak egy csontos, sovány testet,
melyet koporsó helyett
formalinba tettek.

Most néhány okos diák
testét felboncolja
világlátott szemét
apróra vagdossa.
Megtanulják rajta
az anatómiát,
s tudós lesz belőlük,
kiket tisztel majd a világ.

LORANSZ

Párizsban történt ez eset
Higgyétek el mert megesett
Figyeljetez hát nagyon
El is kezdem dalom

Volt egy szép kislány, szőke hajú lány
Úgy hívták Loransz
Párizs volt hazája, André a babája
S az apja tolvajkirály

Ha végigment Loransz az utcán
Utána nézett mindenki
A Chapms-Élysée urai
Udvaroltak neki

De Loransznak nem kellett egy sem
Mert André-t szerette ő
S a Montmartre-on tán minden este
André s Loransz járt kettesbe

Loransz ó Loransz
Loransz ó Loransz

André szegény csavargó volt
Aludt a hidak alatt
Barátja volt minden kóbor
Pizskos és rongyos alak

Zsebében rugós kés lapult
Ha kellett gyilkolt és rabolt
De szívében Loranszt szerette
Őérte élt és dalolt
Loransz ó Loransz...

Ám egyszer Loransz elhagyta
Egy gazdag úrral elszökött
Monsieur Türrannak hívták
Kövér volt s jól öltözött

André szívében harag gyúlt
S a kése felé kapott
Elérte Türrant s Lorenszet
S késével hármat döfött

Mert André magát is leszúrta
Loranszérrt élt és gyilkolt
És Párrizsban mindenki tudta
Hogy a szőke Loransz megholt

Loransz ó Loransz...

TILTAKOZÓ DAL

Ne legyen még egyszer
Ami volt már kétszer
Ami volt már kétszer
Ne legyen még egyszer!

ALTATÓDAL

Aludj
Aludj el
Aludj már el
Aludj el már végre

INDULÓ

Antoine
Donovan
Bob Dylan
Meg én

CSAVARGÓ

Vándor úton megyek,
S nem tudom hová?
Csak megyek, csak megyek,
csak megyek,
S nincs célom hová.

Csavargó vagyok,
Semmit sem teszek,
Azon kívül hogy megyek.
Csak megyek, csak megyek,
csak megyek.

ÜKAPA, ÜKANYA, KUTYA, MACSKA ÉS ÉN

Volt egy ükapám,
Ki szeretett pipázni
A diófa alatt,
De mégjobban szerette a kutyákat

Volt egy ükanyám
Ki szeretett énekelni
Tengeri hántáskor,
De mégjobban szerette a macskákat

Ükapámnak kutyája
Ükanyámnak macskája
Nekem se kutyám se macskám
se kutyám se macskám

Úkapám, úkanyám meghalt
Kutya, macska megdöglött,
De én élek és énekelek
De én élek és énekelek

2/ A HALOTTAK ÉNEKELNEK - Kántor István, beteghordó és hullaszállító
Budapest, Surány 1967-1968

Amint a szellemvasút húz tovább, egy feszültebb érdeklődés veszi át az uralmat. Halott költők szellemei repdesnek a vonat előtt, köztük van Ady és Babits, akik az öklüket rázzák István felé, amit ő mosollyal nyugtáz, mert inkább értékeli biztatásnak, mint ijesztgetésnek. Közben egy János Vitéz-szerű színen is átfutunk, mocsárral, tóval, ladikkal berendezett, kedélyesnek tűnő tájon, de hirtelen dörögni kezd az ég, villámok cikáznak, és vészjósló hullaszag csapja meg a megrökönyödött utasokat. *„Érettségi után a Rubányi Sebészeti Klinikán mint beteghordó dolgoztam, és nap mint nap holttesteket szállítottam a klinikáról az Anatómiai Intézetbe. Akkor kezdtem igazán költőnek érezni magam.”* Ez volt az az élmény, ami elindított Kántorban egy új egzisztenciális folyamatot, ami a verseiben nyilvánult meg először, és ami később felriasztotta agysejtjeit és a beléjük kódolt neoizmus szellemét. A 68-as forradalmi láz őt is elkapta, és átszellemülve szavalta lázító verseit barátainak a Nyugatiból induló és Surányba tartó Budapest-Felső Göd-vonaton.

CINKOSOK, VÉTKESÉK ÉS NÉMÁK

Vétkesek közt cinkos aki néma
Cinkosok közt néma aki vétkes
Vétkes aki cinkosok közt néma
Néma aki cinkosok közt vétkes
Ki vétkesek közt néma, az cinkos
Ki cinkosok közt néma, az vétkes
Az vétkes, ki cinkosok közt néma
Az cinkos, ki vétkesek közt néma
A vétkes cinkosok közt néma
A néma cinkosok közt vétkes
A cinkos vétkesek közt néma
A néma vétkesek közt cinkos
Aki néma, az cinkos és vétkes
Ezért a cinkosok és vétkesek mind némák

A SÁRGA LÓ

A sárga ló futott
szarva volt és ökle
szőrén öreg varjú
kárógott lihegve.
Ördög fejű varjú
kaparja a csontot
csőrével széthasít
zabál szétmart koncot.
A sárga ló csak fut
szarvával öklel,
öklével lesújt
de végül ő bukik fel.
Hátán ott a varjú
szétcsapott fejével
s összefolyik testük
gennyes hús levével.

VADINDULÓ

Vadkörte, vadzab,
Vadalma,
Vadlégy, vadkecske,
Vadkan,
És összes többi vadak,
Lepjétek el a világot,
Győzzétek le a
A MEGMŪVELT FÖLDET
Legyen újra vad és
SZABAD!

EGOISTA VERS

LEVEGŐ
MELLEK
VITORLÁK
ÁRULÓK

KÖPÖK RÁTOK
COMBOK
FAPADOK
KERTEK
VIRÁGOK

KÖPÖK RÁTOK

GALAMBOK
SZÚZEK
RÖPLAPOK
PUSKÁK

KÖPÖK RÁTOK

CSAK TE MARADSZ
MEG KEKEM
MAGAM
ÉN

*3/ EGYETEM, HULLAHÁZ, KOCSMABŰZ - A kallódás magasiskolája
Budapest, Surány 1969-1972*

Alighogy a vonat kifutott az előző állomásról, máris suhogó, sustorgó kísértetek szárnyalnak az utazókra, de nehéz kivenni, hogy mi is történik a nagy káoszban. Orvostanhallgató, költő és felforgató, énekes és dalszövegíró, művész és mentőápoló szerepekben jelenik meg a főhős életnagyágú, dühös vagy vágyakkal teli, átszellemült alakja. „Azokban az időkben külsőleg és belsőleg is nagy változásokon mentem át, rövid és hosszú haj, borotvált arc és fekete bajusz és szakáll, érzelmi kutatás, szívtépő szerelmi mámor, filozofikus viták és véget nem érő elmélkedések a művészetéről... az az örök kallódás magasiskolája volt.” Kántor hol hordágyakat cipel, hol hullát boncol, hol gitárral a kézben verseket énekel, vagy szigorú apjával vitázik, miközben örült barátaival és megbolydult szeretőjével kocsmákban tölt minden éjszakát. A kísértetzónák szemfényvesztő és lelket marcangoló forogtatásában az itt következő dal elég lesz hangulatkeltő illusztrációnak ehhez a füstös, széthulló, önpusztító, szorongásokkal teli és vérrel itatott színpadképhez.

ÍGY ÁLL A BÁL - TÖBBSZÖR ÁTÍRT VÁLTOZAT (1969-2019)

Látom a fürgeteget körülöttem
Utcák báltermein fel-alá vonulókat
Összebújt párokat és lézengőket

Látom hogy kezet vagy öklöt ráztok
Valódi álarcban egymásra lestek
Nem tudni kiből lesz bálkirály

Így áll a bál
Így áll a bál
Így áll a bál

Látom a bűvészt a színpadra kilép
Házak épülnek varázsszavára
Ismerős már a sok régi trükk

Látom hogy forog a szerencsekerék
Lehet ma győztes mindenből
De a vesztesek reménye a megnyerő

Így áll a bál...

Látom, hogy kiírják „Minden hely foglalt!”
Drágulnak a könnyek és a percek
Egy dunai híd alatt virraszt a Kis Herceg

Látom a sérültek a mentőkre várnak
De a sziréna helyett a trombita szól
A Nyomorék Induló a mennybe hatol

Így áll a bál...

Látom ahogy szürkül az ég egyre jobban
Homályban szunnyad az élő s a holt
Csak egy ócska lebujban dörög a kolt

Látom a gitáros kezében a fegyvert
A tizenkét húr jól megfeszül
S a rendbontó költő hangja felrepül

Így áll a bál...

Látom az árokban heverő testem
S a magasból lezuhant béna vágyaim,
Ott találtak otthonra édes álmaim

Látom a lelkem börtönbe zárva
Ott jól megtanultam tisztelni a nyomort
Csak azt szerettem, csak azt ami volt

Így áll a bál...

Látom magam, már nem vagyok szép
Itt állok vénen és vérben ázva
Se múlt, se jövő nem hoz már lázba

Látom a tengert, hívnak a habok,
Csak repülni a szélben az volna jó
Az élet vitorlás és nem csatahajó

Így áll a bál...

4/ TALÁLT SZÖVEGEK – Kántor Inform együttes Budapest 1973–1976

A szellemvasút egy újabb hirtelen kanyarral Kántor legutolsó magyarországi fellépésének színterére fordul be, azt a hatást keltve, mintha egy árokba fordulna, de aztán megrázkódtatva ugyan, de karambol nélkül megérkezik a célba, a bakonyoszlói Váza KISZ-táborba. Ez voltaképpen egy újabb agyrázkódtatás. „A VÁZA-tábor egy a KISZ által szervezett zártosztály volt az akkori magyar politikai-dal mozgalom államilag kiépített kulturális diliházhálózatában. A Kántor Inform utoljára itt lépett fel, 1976. augusztus 3-án, rövidebbel azelőtt, hogy én leléptem.” Kántoron kívül a banda tagjai voltak Párnitzky Ede (hegedű) és Párnitzky Mihály (bőgő), de Kántor nagy szerelme, a „búgó mellű” Fehér Zsuzsa szintén bandatagnak

számított mint propagandista. „Mivel akkor már tudtam, hogy majd sokáig nem állunk a magyar kivégzőosztagok elé, így hát utoljára felvonultattam repertoárunk egy jelentős részét, amit csekély másfél év alatt kísérleteztünk ki. Ehhez hozzáteszem, hogy én mint egyszemélyes zenekar ebbe a kísérletezésbe már jóval korábban belefogtam. Ebből a kötetre való anyagból én itt csak az újságcikkek és más talált szövegek alapján készült Inform-dalaimat említem meg, amiket a tábor lakói »lélekromboló és elrettentő« jelzőkkel illettek.” Az egyik legjobb ilyen megrázó és elrettentő példa a Floraszka virágföld című dal volt, amit Kántor egy gyufacímkére nyomtatott hirdetés szövegéből koppintott. De ide tartozik legismertebb Inform-daluk is, A penész mindenén átüt, amelynek a szövegét Kántor újságból ollózta ki. Ez egy panaszos levél, amely 1975. február 28-án jelent meg Nagy J. Gyula aláírással az Esti Hírlapban. „Mindkét dalban a szöveg dominált, amit én akkoriban szövegzenének definiáltam. De megjegyzem azt is, hogy ugyanakkor a zenei stílusunkat is jobban átgondoltuk és fejlesztettük. Szétcibáltuk a dallamokat, diszsonáns össze-vissza hangzásokat alkalmaztunk, népdalelbaszó ellenütemezéssel, lélek-sértő zajongással és harcra-fel stílusú előadással kiegészítve.” Így próbálta Kántor meggyőzni a riadtan fészkelődő nézőket és megrökönyödött hallgatókat. „Az előadás után a tábor vezetősége úgy döntött, hogy azonnal el kell hagynunk a terepet, mintha bubópestises, járványos betegekkel lett volna dolguk. Magyarán mondva ki lettünk rúgva.”

FLORASCA VIRÁGFÖLD

A szép virág titka
a Flo-o-ra-asca
Vi-i-rá-á-gföld
A szép virág titka

Gyá-ártja-a-a
a Talaj-e-erő
Ga-azdá-álko-dási
Vállalat

So-o-pron Kossuth
Lajos u-utca
ne-egyve-en-öt
a szép virág titka

A PENÉSZ MINDENEN ÁTÜT

Ha esik az eső beáznak a XIV. kerület,
Varga Gyula András park tízemeletes házai,
felül, oldalról és alulról.

1970 óta tart ez az állapot,
ami körülbelül 200 lakást s ezer embert érint.
Sokan többször is tapétáztattak de hiába:

A PENÉSZ MINDENEN ÁTÜT!

A KÖJÁL a kisgyermek számára
veszélyesnek ítélte a vizesfalú lakásokat.
A kivitelező BULÁV sehogyan sem talál megoldást.

Pedig ki más tehetne arról,
hogy a panelek illesztésekor
a tömítést rosszul végezték.

A PENÉSZ MINDENEN ÁTÜT!

Az ilyesfajta hiba, illetve mulasztás
nemcsak a lakókat bosszantja
de kárt tesz az állami vagyonban is,

és féltő, hogy ez a kár később
helyrehozhatatlan lesz.

A PENÉSZ MINDENEN ÁTÜT!
ÁTÜT-Á-TÜTÁ-TÜTÁ-TÜTÁ
ÁTÜT-ÁTÜTÁ-TÜTÁTÜTÁ
ÁTÜT-ÁTÜT-Á-TÜTÁTÜTÁ-TÜTÁ!

5/ CSŐ KÁNTOR – Utcazenész/Metróénekes-koldus

Párizs, 1976–1977

A szellemvasút utasai itt most izgulva figyelik, amint 1976. augusztus 17-én István és Zsuzsa, valamint néhány hónapos puli kutyájuk, Bögre, sikeresen elhagyják az országot egy Bécsbe induló, látványosan üres, de láthatatlan szellemekkel zsúfolt, személyszállító vonaton. „*Bécsben felfrissültünk egy olcsó pornoziban, és aztán átstoppoltuk Nyugat-Európát. Szeptember 7-én érkeztünk Párizsba.*” Ott mindjárt Kántorba költözött egy megrögzött szellem, és vett egy 12 húros gitárt, amire ráment az összes pénzük, de aztán Kántor rendszeresen a metróban énekelt, ami szükös megélhetésük egyik fontos forrása lett. „*Erről szól a Metro underground blues, amit nem sokkal Párizsba érkezésünk után írtam, akkor már egy új szellem, Cső Kántor nevében.*” Inspirálódva a maga alkotta utcazenész szerepétől, attól fogva Cső ilyen bluesos dalokkal tette próbára előadói képességeit a párizsi metró utasai előtt. „*Idetartozik a Cső Európa Cső című búcsúdalom is, amit Montrealba való emigrációm előtt írtam.*” Akkor még a metróban való zenélés illegálisnak számított, és a flikkek (rendőrök) nap mint nap vagy kizavarták, vagy bilincselve vitték be Kántort a rendőrségre, ahol átktatták, megfenyegették, és aztán elküldték a picsába. Ez a szellemvasút is arrafelé tart.

METRO UNDERGROUND BLUES

Kalapom leteszem magam elé, ráülök a gitártokomra,
és eléneklem nektek a Metro Underground Blues-t

Mivel is kezdhetném mint az első koncertemmel
éppen egy fillér nélkül voltunk, fogtam a gitárom
és lementünk a Metróba

Már régebben kinéztem egy jó helyet
szerencsére nem volt foglalt
leültem a földre és kipakoltam

Valaki fentről közbeszól
és olyat mond amire nincs válaszom
csak lábakat látok és énekelem
a Metro Underground Blues-t

Kalapom letettem magam elé
ráültem a műbőr tokomra
és elkezdtem, hogy „Nekünk a legszebbik estét...”

A folyosón szétáradt a hangom
s bár a gitárom egy kicsit hamisan szól
nem volt szívem megállítani a dalt

Valaki mellém telepszik
egy pillantás üdvözetem
s az elvonuló lábak után énekelem
a Metro Underground Blues-t

35 frant kerestem akkor este
egy tízesért bort vettünk és ennivalót
és komolyan mondom, hogy boldog voltam

És arról álmodtam éjjel
hogyan a világ egy óriási koncertterem
s az emberek szelídek s a dalok naivak

Négy nadrágszár áll előttem
anyaguk kék de nem farmer
nézem a bakancsokat és befejezem
a Metro Underground Blues-t

CSŐ EURÓPA CSŐ

Cső Európa, cső
útjaid országán elkoptam, lekopok
részemet írad a szöcskék javára
hűlt helyem határát átugrani

Cső Európa, cső
országaidnak oszd szét búcsú-csőmet
jusson belőle keletre, nyugatra
kinek-kinek érdeme szerint

Cső Európa, grandiózus cső
kicsi öledben voltak nagy álmaim
és talajt és levegőt adtál
szívvel teli átkozásra!

Cső Európa, cső
emlékkönyvedbe beírtam nevem
semmit sem felejték, gondolok rád
egekbe vesző utamon.

6/ BERTOLT BARTÓK - Gépkezelő segédmunkás - Plasztik agy-gyár Montreal, 1977-1978

Itt most a szellemvasút hirtelen egy ijesztően hatalmas sasmadárrá módosul, aminek kiterjesztett szárnyaiba kapaszkodva Cső Kántor átszeli az óceánt Brüsszelből Montrealba. Megérkezése után mindjárt emigrációs iskolába küldik, és közben a Műanyag Agy Gyárban dolgozik éjszakai műszakban mint gépkezelő segédmunkás. „Plasztikból készült használati tárgyakat préselt ki a gép, és az én munkám az, hogy a kész darabokat kiemeljem.” Mikor színt cseréltek egy új öntetchez, az előző színű plasztik még forró maradékát kicsurogtatták a cementburkolatra, amiből így agy formájú alkotások születtek. Ezekből Kántor néhányat hazavitt, és ma is nagy becsben őrzi őket *vakszerencse-művei* között. Iskola és munka után, ha még volt energiája, akkor az íróasztalánál ült, és leveleket gépelt, rajzolt, valamint az *1 év, 5 löket* című képes cut-up novelláját tákolta össze más punk versekkel és kollázsokkal együtt. „A gitárom *Parizsban maradt, a zenét egy darabig csak az írógép ritmusa és kísérteties kattogása szolgáltatotta.*” Ez a zene itt a szellemvasúton is fokozza a lidércnyomást. „A Cső Kántoron kívül más *hidegháborús fedőneveket is használtam, ami a levélművészet gyakorlatában egy megszokott és sokak által alkalmazott metódus volt.*” Az itt következő ballada szerzője Bertolt Bartók.

TÚLÉLŐK

oké, mondta, tehát én szopok neked
ő meg engem hátulról kúr

oké, mondtam, tehát te szopsz nekem
ő meg téged hátulról kúr

oké, mondta, tehát ő szop neked
én meg őt hátulról kúrom

+

oké, tehát ő szop nekem, én nyalok neked
te szopsz neki, mondtam

oké, tehát ő szop neked, te nyalsz nekem
én szopok neki, mondtam

oké, tehát te szopsz nekem, te nyalsz neki
én szopok neked, mondtam

+

én kúrom őt és szopok neked

ja, te kúrod őt és szopsz nekem

tehát ő kúr engem és szop neked
és közben fogdoshatom a faszotokat, jó?

+

tehát ti nyaltok nekem
én meg rázom a faszotok

ja, mondtuk, mi nyalunk neked
te meg kirázod a faszunk

+

most próbáljátok meg egyszerre bedugni nekem

megpróbálhatjuk, mondtuk

+

most pedig egyszerre tesszük a szádba is

tegyétek, tátotta ki

+

most kapaszkodjunk össze
és csókoljuk meg egymás száját, mondtam egyikünk

+

és szerintetek két évig elég a kaja? kérdezte

bőven, mondtuk, és van többezer békonzervünk is
mindenre felkészültünk, ne félj Mária

7/ MONTY CANTSIN - OPEN-POP-STAR

Portland, Montreal 1978-1979

A szellemvasút mint egy albatrosz rugaszkodik fel a magasba, a felhők fölé, és szárnyalja át Észak-Amerikát. Démoni lények inváziója csap le az utasokra, suhognak keresztben-hosszában, és fátyolos hangon imákat rebegnek. „Mikor június 12-én átrepültem Kanada keleti részéről Nyugat-Amerikába, megint elfogott az a lázas izgalom, amit megelőző hosszú útjaimon éreztem. Nem tudom pontosan megfogalmazni ezt az érzést, de az dobott fel a legjobban, hogy tudtam, most majd újra radikálisan megváltozik az életem, és újra fogom kezdeni egy teljesen különböző környezetben.” Portlandbe érkezése után Kántor minden pillanatát a Monty Cantsin open-pop-star koncepció kidolgozásával tölti David Zack és Blaster Al Ackerman társaságában. Ezt az időszakot később „kiképzőtábornak” nevezte, mert Kántor képzeletében egy új, világszéles felkelés volt kirobbanóban. A Monty Cantsin név és concept David Zacktól származik, de Kántor volt az, aki Zack által inspirálódva mindent Monty Cantsin nevében csinált, nap mint nap, reggetől estig, estétől hajnalig. Kántor később leszögezi azt is, hogy „A neoizmust csak azok tudják értékelni igazán, akik mindent a neoizmus nevében csinálnak, mint én.” Ettől a rengeteg munkától és Kantor/Cantsin forradalmi terveitől megrémülve a szellemvasút utasai közül sokan száguldás közben ugrálnak ki a vonatból, és néhányan szörnyet is hálnak a síneket övező szikláknak ütődve. De nincs meghátrálás, Monty Cantsin állja a sarat, és lankadatlanul folytatja misszióját és messiási szerepét, mint egykor Trockij tette a Bolsevik Forradalomért. Tartózkodása első három hónapjában vezetett egy magyarul írt naplót, amelyben portlandi életének apró részleteit is megírta, baráti találkozásoktól szerelmi ügyekig, bolhacsípéseken át. Kantor/Cantsin az újjáalakulás kreatív szellemeitől körülveve veti be magát a kísértetek hullámozó árnyai közé, élvezve új küldetését a Világ 14 Titkos Mesterének megbízásából. Montrealba visszatérve egy darabig mint házmester dolgozik illegálisan, aminek eseményeit a *The Janitor of Canadada/Canadada Házmestere* című naplójában örökítette meg.

NAPLÓRÉSZLET/PORTLAND NAPLÓ

1978. július 16.

rossz idő, kilenckor mentünk kitenni a cuccokat, teleraktuk a falakat a David nejlonba csomagolt correspondence műveivel, a színpadra festettem egy monty cantsin lepedőt, a Próféta Sapkáját kitűztem egy rúdra, ezenkívül vittem maszkokat, bizsukat, cserép pecsénymatokat és kefe nélküli fogkeféket, David hozott egy láda xerox anyagot, Musicmaster szerencsecédulákat, kiraktunk székeket, és elkezdünk zenélni, közben már kihirdették, hogy a vásár egy hét múlva megismétlődik, mivel a mostani eső miatt nem lehetett áramot használni, és a műsorok elmaradtak, ez volt a banda negyedik nyilvános produkciója, a trombitaszájú pirossal körbefestette a száját, és bluesokat énekelt, kikiáltó stílusban hívta az embereket, jöttek is, fotóztak, csajok, sörök, csak éppen az eladás nem ment, kerestünk 15 dolcsit, jött egy 56-ban idekerült magyar csaj, nemrég jött ki a börtönből vietnámellenes mozgalomban való részvétele miatt, megadta a telefonját, két csaj kurva nagyot rokkendrollozott, néha kisütött a nap, csináltam egy tekercs színes fotót, egy csomót improvizáltunk, énekeltem magyarul is, erre figyelt fel a börtönös magyar csaj, a férje palesztin, és most éppen ő van börtönben, a geci bolhák miatt nem tudtam rendesen aludni

NAPLÓRÉSZLETEK/THE JANITOR OF CANADA

1978. december 14.

1/2 10-kor elmentem a bandiékhoz levélért, előtte elrendeztem a szemetet, és felsóztam az utat, Al írt egy levelet, küldtem egyet Mollynak, Dobsonnak és Alnak, Tommal beszéltem, 3h megyek a Vehicule-be, van már kulcsom a postaládámhoz, most eszek valamit, aztán megyek, beszéltem Nancy Petryvel, kiderült, hogy meg se hallgatták a lemezt, és egyébként se sokat foglalkoztak a dolgaimmal, kurva pipa voltam, bemuttam neki a brain-building terveket, meséltem róla szép tisztán, és a Nancy végre kezdte érteni, hogy mit akarok, elmagyaráztam, hogy correspondence artistok közreműködésével akarom az agyat felépíteni, tetszett Nancynek, végül abban állapodtunk meg, hogy beszél David Moorral a dolgról, hazefelé bevásároltam egy kis bort meg valami kaját az utolsó fillérjeimből, kiraktam a szemetet

December 15.

Megjött a munkanélküli segélyem!

85\$, megadtam E-nek 20\$-t, bevásároltam néhány dolgot: írógépszalag, papír, boríték, toll stb. pecsétet terveztem, felmostam, kiporszívóztam a házat

1979. január 1., 12h

épp most mondták hogy happy new year, pont befejeztem egy levelezőlaptervet everbrain sentencekből, de ezeket a mondatokat már 79-ben írtam le

HÁT HAPPY NEW BRAIN!

dél körül feltelefonált valaki bérlés miatt (5h után aludtam el), aztán jött egy manusz, hogy ellopták a cuccát a mosodából, még öt percig nem volt ott, mi a faszt tudok csinálni? valaki beletört egy kulcsot a raktályhelyiségbe, tehát onnan is el akart lopni valamit, kimostam a cuccaimat

Január 7.

megírtam a performance vázlatát, Raymond kedd 14h Vehicule, kurva kissrácok állandóan becsöngetnek, lehetek én is egy gyerekek által bosszantott házmester???? vettem egy üveg bort, és írtam

Január 14.

megint ellopott valaki ruhákat a mosóból, elrendeztem a szemetet, hólapátolás, kibaszott kemény, jeges volt, nagy szél, segítettem Sherley-nek beszígetelni az ablakot, kérdeztem, mit csinál ma este, azt mondta: jönnek a folkok, Dijon levelek, kéne dolgoznom a videón, és tanulni

Január 15.

du. egyetem, nincs pénzem, iszonyú sok szemetet összehordtak a lakóim, vagy 20 zsák!

Január 16.

JOHN CAGE! (concordia 14h)

Január 21.

vasárnap, halott nap

Február 9.

egyik lakóm majdnem felgyújtotta a házat, de szerencsére kidobta az ablakon az égő matracát, kért egy másikat, tökrészeg állandóan, és egy félméteres kolt a keze körül, beszédtem a lakbéréket, rengeteg új levél, most megyek havat lapátolni, posta, vásárlás, bank, Vehicule

Március 14.

tegnap leszedtem a kiállítást, és íme ma reggel a házmesterkedésem is véget ért, jött egy manusz, hogy ne csináljam tovább, mert kicseréltek, az egyetemen meg sztrájk van, minden összevág a vive le tzar akciómmal, most akkor el kell költöznöm valamerre, az is lehet, hogy nyugatra, talán venkuver..., és akkor a vad seprűnyél naplója véget ért.

RÉSZLETEK A BELÉM FÉSZKELT SZELLEMEK VITÁIBÓL

- Én már rájöttem, hogy nem vagyok se író, se muzsikus, se másfajta művész, és már nem is törekszem arra, hogy az legyek - mondta -, arra törekszem, hogy minél többet és minél jobban belekeveredjek az életbe, hogy hősnek érezhessem magam a világban, ahelyett, hogy én konstruálnék hősokeket, lehet, hogy ezzel kiváló anyagot adok majd valakinek, hogy elindulva a történeten megalkosson valamit, rengeteg dokumentum, jegyzet, képek, kísérletezések gyűlnek körülöttem, de hogy én álljak neki, és derítsem ki mindezek hasznát, arra képtelen vagyok, az újabb eseményeket akarom, csak menni tudok, arra, amerre lehet, és lehetőleg előre, és megtartom magamnak az örökös lehetőséget a változásra, nem is tudom, hogy mi vagyok, de leginkább egy csavargó ördög, aki nem tud lemondani a mennybemenetelről

- Hol a fenében kószálsz te, hol? ezt nem tudom elhinni, ez nincs, skorpiók, hiénák, vámpírok eszik a húsunkat, szívják a vérünket, gyilkosságokat és öngyilkosságokat kényszerít ki a világ, - az arca egész vörösre fújódott fel, mint egy szakállas léggömb, amire vicsorgó száját és kidülledt szemeket rajzolt valaki, ez a mese a szívárványos anyámvalagáról, ez az álomvilágos káprázat, ez a romantikus csavargó mítosz - fröcsögött a nyála -, ez a mennyei szagú szerelmi üdvivalgás, ezek a feldobott lelkivilágú hősokek, ez a sok bárgyú, angyali barát, nem, nem, nem, nem, nem, ez nem igaz, ezt neked kéne a legjobban tudni, hogy ez nem igaz - lekapta szemüvegét, megnyomkodta a szeméit, mintha ki akarná tolni őket, vagy begyömöszölni az agyába -, fiú, ez hittan, te hiszel az emberekben, te ott fürdesz, ahol mi fuldoklunk, ott sütkérezel, ahol mi nem kapunk levegőt, te valóban elhiszed mindezt? - szemüvegét nézegette, mintha méregette volna a súlyos dioptriákat - te azért rajongsz amitől mi rohadunk, mit szólnál hozzá ha most kiállítanám a halálos ítéleted? feldobna az is?

- Figyelj, te mást se csinálsz, mint halálos ítéleteket állítasz ki, a faszom se akar rohadni, és belemerevedni a halál szeméibe, tele vagyok a beteg fájdalmaitokkal, én meg tudom csókolni a világ pináját, és nem az jut eszembe róla, hogy ő adott a halálnak, hanem hogy ott van a szabadság a lába között, és nem én rajongok a halálos utálatért és ítéletért, hanem ti, és mikor én értetek rajongok, akkor nem a hulláitokért rajongok, hanem azt csodálom, hogy minden hullafomátok ellenére még van bennetek élet

8/ KÁNTOR/CANTSIN - Neoista Nagykövetség Montreal, 1980-1983

Végre itt vagyunk a szellemvasút utolsó állomásánál, a vonat berobog egy hullaszagú sötét folyosóba, ahol émelyítő kilátástalanság és testet-lelket megsemmisítő bomlás honol. Az utasok szédülten kapaszkodnak a szüntelenül rázkódó ülések védőkorlátjaiba. Legtöbbjük már belekábult a fojtogató bűzbe, és elbódulva hánynak a kiosztott papírzacskókba. Már azt se bánnák, ha ott mindjárt kilehelnék a lelküket. Ebben a világvégi hangulatban csak a gyerekek kacagnak harsányan. Felhangzik egy nosztalgikus dal, amit Kantor/Cantsin a montreali Neoista Nagykövetségen komponált a 80-as évek elején. A vurlicerszerű harmóniák valamennyire megnyugtatólag hatnak az idegekre, és az utazók érdeklődése megújul. Kantor István ezzel a halál-keringővel foglalta össze élettapasztalatait, és énekelte el első munkanapjának lélegzetelállító történetét, akkor már mint Monty Cantsin. És itt véget is ér ez az egyfelvonásos, nyolc képben eljátszott zenés szellemvasutas költői dráma. „Csak az élet megtagadásában van ráció és szenvedély” szögezi le dalművében az egykori költő, metróénekes, gépkezelő és hullaszállító. „Az első munkanap nem más, mint az Ítélet Napja.”

HALÁLVALCER

Lementünk a lépcsőn az alagsorba
Egy homályos kamra mélyén
egy elárvult test fehérlett
S belénk csapott a hullaszag

„Pénteken éjszaka halt meg
S az elszállítás szünetel
szombaton és vasárnap”
magyázta Loskowitz kolléga

„S tudod a test gyorsan bomlik
különösen nyáron
barátom a test gyorsan bomlik
különösen nyáron”

Az Élet Szar! - Szar! Szar!
Az Élet Szemét! - Szemét! Szemét!
Az Élet Galád! - Galád! Galád!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh!
A Halál Szent! - Szent! Szent!
A Halál Igaz! - Igaz! Igaz!
A Halál Barát! - Barát!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh!
Az Élet Szar, Szemét, Galád!
A Halál Szent, Igaz Barát!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh! Óh-ó-ó-Óh-ó-óh!

(kutyaugatás hallatszik)

Sokszor álmodtam egy végtelen tengerpartról
Ültem az aranyló homokban
És bámultam a hullámok örökös megújulását

„István, ébredj fel, fél hét van, el fogsz késni!”

Ez volt az első munkanapom
az Üllői úti klinikán
s a kanyargós folyosókon
szótlanul toltuk a hullát

Egy fekete autó várt ránk
kihúztuk a bádogtepsit
s a meztelen testet áttettük
a hordágyról a tepsire

Loskowitz a lábához ment
engem a fejéhez küldött
s a hóna alatt megemelve
vérbe ragadt a kezem

Az Élet Gaz! - Gaz! Gaz!
Az Élet Rohadt! - Rohadt! Rohadt!
Az Élet Szennyes! - Szennyes! Szennyes!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh!
A Halál Szép! - Szép! Szép!
A Halál Békés! - Békés! Békés!
A Halál Csendes! - Csendes! Csendes!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh!
Az Élet Gaz! Rohadt! Szennyes!
A Halál Szép! Békés! Csendes!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh! Óh-ó-ó-Óh-ó-óh!

Sokszor álmodtam egy végtelen tengerpartról
Ültem az aranyló homokban
És bámultam a hullámok örökös megújulását

„István, ébredj fel, fél hét van, el fogsz késni!”

Az Élet Szar, Szemét, Galád!
A Halál Szent, Igaz Barát!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh! Óh-ó-ó-Óh-ó-óh!
Az Élet Gaz! Rohadt! Szennyes!
A Halál Szép! Békés! Csendes!
Óh-ó-ó-hó-óh-hó-óh! Óh-ó-ó-Óh-ó-óh!

(vészjósló feszültség)

KÁNTOR ISTVÁN MONTY CANTSIN AMEN!

Színdarab

„Utálok élni,” mondta olyan lágyan, hogy majdnem nem is hallottam, de aztán megismételte egy meggyőzőbb hanglejtésben, „Utálok élni.” Nem tudom, hol voltunk, már sokszor mondta ezt, sok helyen, sok alkalommal. De mondjuk, hogy Mexikóban voltunk, ültünk a tengerparton, hőség volt, egy üveg sört tartottam a bal kezemben, a jobbal pedig simogattam Anita meztelen testét. Mint mindig, a neoizmus járt az agyamban. Felfrissített az a gondolat, hogy a neoizmus valahol itt, ezen a kietlen tengerparton született. Igen, a part teljesen kietlen volt, az ég végtelen kékségben tündökölt, a hullámok kavarogtak. Úgy tűnt, hogy a világ boldog, csak Anita boldogtalan. De vajon miért? Anita és én már két éve együtt éltünk New Yorkban. December elején húztunk el Mexico Citybe és onnan busszal Acapulcoba. Ott csak egy éjszakát maradtunk, és másnap eltaxiztunk Pie de la Cuestába, ahol megszálltunk egy olcsó, de tiszta és barátságos hotelban. A szobánk ötven méterre volt a tengertől. A hullámok zenéje annyira megszálta az agyunkat, hogy állandóan csak szeretkeztünk, nemcsak az ágyban, mindenütt. Szerelem és neoizmus. Így telt el az első hét és aztán a második és harmadik. Fürödtünk, néztük, amint a halászok kihúzzák a hálót és kipakolják a partra a zsákmányt. Abból ettünk vacsorára. Egy színdarabon dolgoztam, aminek Anita volt a főszereplője. Nemcsak hogy róla szólt a darab, de úgy terveztem, majd ő is játssza el a szerepet. A darab arról szólt, hogy egy fiatal lány a 70-es évek végén elmenekül Kelet-Európából Párizsba, ahol mint prostituált tartja el magát, miközben színésznői ambícióit próbálja sikerre vinni. Nem kap szerepet sehol, de a saját pénzén kibérel egy kisebb színháznak beillő termet, és bemutatja a saját maga kreálta színdarabot, amelyben ő mint prostituált szerepel, és a többi szereplőt a közönség soraiból választja ki. A kiválasztottak abba a szerencsés helyzetbe kerülnek, hogy szeretkezhetnek vele a színpadon, mindenki előtt. Szeretkezés közben a lány beszélget velük, meginterjúvolja őket a neoizmusról, és ebből alakul ki az improvizáción alapuló cselekmény. Anitának minden alkalommal egy új darabot kell formálnia, új szereplőkkel. Egy igazi neoista szituáció. Ott a tengerparton úgy döntöttem, *Utálok élni* lesz a címe. Anitának tetszett az ötletem.

„És téged az nem zavar, hogy engem mindenki megkúr a színpadon?”, kérdezte. „Köszönöm a kérdést, majd valahogy be kell építenünk a cselekménybe”, válaszoltam. „Tudod mit”, mondta Anita, „te is legyél a közönség soraiban, és minden este téged is kiválasztalak, te is megkúrhatsz a színpadon.”

Ez zseniálisan hangzott, és annyira feldobott, hogy eldobtam papírt, ceruzát, és ráborultam Anita gyönyörű, barnára sült, meztelen testére. „Ezt így, ahogy van, be kell építened a darabba”, javasolta Anita szeretkezés közben. „Minden kis részletet beépíteni, semmit nem szabad kihagyni, nehogy elpárologjon a neoizmus szelleme.” „Valóban, jó ötlet. A darab a tengerparton játszódik, a hullámverések hangjai adják a ritmust”, válaszoltam. Közben Anita már fent ült rajtam, és kérdéseket intézett hozzám a neoizmusról. Azt akarta tudni, boldoggá tesz-e a neoizmus.

„Ez lesz a fő témám, a boldogság”, sugallta, miközben már többször is elélezett. Anita mindig hamar jött, és el tudott élvezni hússzor is, míg végre nekem is sikerült. „De a darab címe az, hogy *Utálok élni*”, mondtam, miközben Anita már mellettem feküdt, és mindketten ernyedtem bámultuk egymást.

„Ez így a jó. Az ellentmondások mindig segítik a cselekményt, és érdekesebbé teszik a tartalmat. És különben is, a cím csak egy cím, és te azt írhatod, amit akarsz a neoizmus nevében.” „Nemcsak gyönyörű vagy, de okos is”, feleltem, és ezzel mindketten elaludtunk.

Anita megálmodta a darabot, és amikor felébredtünk, mindent elmesélt. A neoizmus úgy alakul, ahogyan a folyamat azt kívánja. Lehet, hogy ez meglepetésszerűen hangzik, de különben minden megy a maga útján. Bár csak meg tudnám álmodni az írásaim tartalmát, de én sosem emlékszem az álmaimra. Ahogy felébredek minden elpárolog. Minden reggel azon imádkozom, hogy „segítsetek, hogy meg tudjam valósítani az álmaimat”, de milyen álmaimat, ha soha semmire nem emlékszem?

Anita szerint háború lesz. Megálmodta. Olyan világháború, ami elpusztítja az életet a Földön. Ettől lesz nagy sikere a darabnak, hiszen a címe jól beleillik a történelembe. Hallom is már, amint Anita éneklő a dalt a színpadon: *Utálok élni*... Meg kell írnom a szövegét. És amint éneklő, egy pasi a közönség soraiból kúrja hátulról. Ez engem egyáltalán nem zavar. Inkább azért szurkolok Anitának, hogy hamar elélezzen, ami azt jelentené, hogy a pasi szereplése véget ért.

A darab híre nagyon gyorsan elterjed, és Anitából szupersztár lesz. De az még messze van. Most még itt vagyunk a tengerparton, napozunk, fürdünk, szeretkezünk, eszünk, iszunk, alszunk. Azt szeretném, ha ez sosem érne véget, ha csak így tudnánk ábrándozni a neoizmusról a végtelenségig.

Ebben az állapotban majdnem hogy képtelenség megírnom az *Utálok élni* dalszövegét. Nézem Anita gyönyörűen körvonalazott meztelen testét, hozzásimulok, és a bőrünk összeforr. A hullámok csapkodása felkelt bennem valami ősi érzést, amit csak a testem jeleivel tudok kifejezni. Nem beszélünk, meg se próbáljuk definiálni a neoizmust, csak nézzük egymást az örültek szemével, próbálunk teljesen egymásba égni, hogy elveszítsük az ép eszünket, és csak a sejtjeink magasztos himnuszára adjuk át magunkat a beteljesülésnek. Ez lenne az *Utálok élni* dalszövege? Az orgazmus az élettől való menekülés Neoista Manifesztuma? Állandóan ilyen gondolatok járnak az eszemben, nem tudok megszabadulni a neoizmus agyat tépő szellemétől egy pillanatra sem. Csorog rólunk az izzadság, a ránk tapadt homok betakarja a testünket, összekeveredik a nyálunkkal. Egyek vagyunk, és miénk az egész tengerpart, bevettük a neoizmus nevében. Anita ismét alszik, én meg eltépek a gondolataimmal a határtalanba. A színdarab értelmetlenül

süllyed a feledésbe. Minek kell írni, amikor a gondolatok élvezete mindennél kielégítőbb. Ebben van a neoizmus titka. Lehet, hogy ez csak egy rituális marhaság, de ebben a pillanatban teljesen felemelő, és nincs más semmi a világon, csak a tökéletes agylágyulás. Az értelem teljes elvesztése hozza el a szent világosságot. Így tudok csak belemerülni önmagamba, és kikutatni, mi van elrejtve az agysejtjeimben.

„Nem vagy éhes?“, kérdezi Anita, és próbálja felfeszíteni összeragadt fekete szempilláit. „Mindig éhes vagyok“, válaszolok, „mintha kifosztottak volna, teljesen üres a gyomrom. A nagymamám mindig mondta, »Te egy nagy gyerek vagy, Pista, és mindig is az maradsz, bármennyit is eszel«. És persze mosolygott is hozzá.”

Itt hirtelen elkap egy szenvedélyes visszaemlékezési láz, és két pillanat alatt átélem a gyerekkoromat. Magammal ragadom Anitát is. Ülünk a kompon, Felső-Gödről megyünk át Surányba. Elrepülünk azokhoz a fákhoz, ahol a szarvasbogarak laktak. Én már jól ismertem őket, de Anita most először találkozott velük. Ő a belvárosban nőtt fel, és poloskán kívül más bogarat nem ismert. A szarvasbogarak örültek, hogy látnak, majdnem lerohantak. Barátságosan felkaptam néhányat, és letettem őket egy lapos részre, ahol nem volt fű és jól tudtak verekedni. Néztük, ahogy egymásnak mennek, és a szarvaikkal birkóznak. Annyira látványos volt, hogy majdnem minden mást elfelejtettünk. Anita elfelejtette, hogy „utálok élni.” Hát persze, ez leginkább azért történt, mert megint kislány volt, és akkor még nem voltak ilyen gondolatok. Vagy ha voltak is, igazából még nem értette, mit jelent az, hogy „utálok élni.” A szarvasbogarak harca lenyűgözte őt is. A játék az volt, hogy mindketten választottunk magunknak egy szarvasbogarat, és egymásnak eresztettük őket, hogy lássuk, ki győz. Szurkoltunk a bogaraknak, buzdítottuk őket teljes átérzéssel. Lehet, hogy ez a teljes átérés az, ami engem mindig is éhségben tartott? Vagy ami örök gyereknek képzett ki?

Ha ez nagyon romantikusnak vagy éppen nosztalgikusnak hangzik, akkor ugorjunk át rajta és egy fejjessel vissza a mexikói tengerpartra, vagy inkább be a hullámok közé. Úszok a víz alatt Anita mögött, a szemem nyitva. Mindig így úszok, és lelkesen figyelem Anita erőteljes lábmozgását, feszülő combizmaid és a közöttük levő kis térben látható rózsásan csillogó vágást, azt az apparátust, ami mindig lázba hoz. Nem érdekes, ha ez hülyén hangzik vagy szentimentálisan csilingel, itt az a lényeg, hogy a neoizmus nevében bármit el lehet mondani olyan stílusban, ami más írók tollából teljesen gyerekes huncutságnak vagy felületes balgaságnak hangzana. Mi most annyira el vagyunk szeparálva a világtól, hogy csak mi léteünk, meg a kék égbolt, a tenger, a part és a neoizmus.

Itt valaki vadul lecsapja a könyvet, amelyben ez az írás megjelent, és eltorzult arccal ócsárolja az író és a kiadót. Megértem, hiszen nem is neki írtam mindezt, hanem csak önmagam szórakoztatására, hogy lássam, hogyan növekednek a mondatok, és csapódnak össze a részletek. Az írás olyan varázslatos dolog, ami szemfényvesztésnek tűnik, ezért sokan nem hisznek a jelentőségében. Úgy tűnik, nem több, mint jól begyakorolt mozdulatai a varázslónak. De higgyétek, nem próbállak titeket meggyőzni semmiről, se Anita életszemléletéről, se a neoizmusról, se a magam zilált filozófiai töprengéseimről. Abban a hitben élek, hogy nincs értelme semminek, de ezt próbálok kacagtatónak felfogni, és úgy transzfigurálni

másoknak, mint egy ébresztőóra csörgését. Anita mindebben lelkesen buzdít, annak ellenére, hogy utálja az életet. Vagy lehet, hogy csak tetteti? Itt lehet vitatkozni, mert semmi nem biztos a neoizmusban, egyáltalán semmi. Semmi. A „semmit” lehet ismételni a végtelenségig, mert a semmi végtelen, és a végtelen is a semmibe visz. Tehát a semmi egyenlő a mindennel. Anita azért tagadja az életet, mert csak a tagadásban találja meg az ösztöneit és önmagát. „Engem a tagadás hatalma tart életben még akkor is, ha utálok élni”, szokta mondani, és mindig hozzáteszi, ő akkor a legboldogabb, amikor dörög az ég, és villámok cikáznak: „A viharban érzem csak magam biztonságban.” Lehet, hogy ezt a szituacionista ideológiából merítette és fogalmazta át a maga neoista módján. Az biztos, hogy Guy Debord azonnal beleszeretett volna nemcsak ebbe a kijelentő mondatba, de Anitába is. Anitába mindig sokan beleszeretnek, ami pánikot okoz majd a színpadon, főleg ha néhány féltékeny félkegyelmű és vallásosan szerelemföltő idegen elkezd háborogni, amikor Anita valaki mással szeretkezik. Ez persze jó drámai pillanatokot okoz majd, és nem szabad figyelmen kívül hagyni, mint a játék egyik alkotórészét. Ilyenkor égdörgést és villámlást kell alkalmazni különleges effektusként.

Már alig várom, hogy ez a darab színre kerüljön, pedig még meg sem írtam. Már az is elég, amit Anita megálmodott, arra már lehet építeni. Minden előadás más lesz, vagy legalábbis másképp játszódik le. A tartalom nem változik, a tartalom Anita élete lesz, amit ő annyira utál. Minden szó, minden kis mozdulat Anitából fakad. Ő a forrás vize, és ő maga a tó is, amibe a forrás vize összegyűlik, és ami eljut majd a folyókon át a tengerbe. Ide is. És itt a hullámok játsszák el a darabot. A hullámverés hangjai stimulálják a nézőket. Most csak minket, mert a part teljesen kietlen.

„Vezényeld el a tengert!”, parancsolt rám Anita az egyik kietlen reggel. Hozott egy hokedlit, beállította a vízbe. „Állj rá, és kezdj el vezényelni!” Akkor kelt fel a nap, és akkor ment le, amikor befejeztem a vezénylést. Anita irányított. Olvasta valahol, hogy volt egy happening Lengyelországban, 1976-ban, a Balti-tengernél, amit Tadeusz Kantor rendezett. Annak egy része az volt, hogy valaki vezényelte a tengert. A mi variációnkban Anita volt a közönség is, és a rendező is. Az ő állandó utasításait hallgattam egész nap, reggeltől estig csak vezényeltem. Alkonyatkor leléptem a hokedli talapzatról, és beugrottam a hullámok közé. Úgy éreztem, nem az vagyok, aki voltam. Hogy az egész napos vezénylés új emberré formált. Lehet, hogy csak napszúrást kaptam, és azért voltak különös gondolataim. Mondtam is Anitának, hogy nem az vagyok, aki voltam. „Vetkőzz meztelenre, te agyalágyult neoista!”, parancsolt rám. Ledobtam a homokba a vizes karmesteri ruhát. Anita már meztelen volt, átölelt, és lehúzott magával. Nagyon fáradt voltam, és alig hittem el, hogy én voltam az, aki lenyomott három numerát. „Nem változtál semmit”, jelentette ki Anita.

Megint eltelt egy nap anélkül, hogy írtam volna, pedig nekem a neoizmuson kívül az írás a lételemem. Ha nem írom ki magamból a lelkeket, akkor belebetegszek, hányingerem lesz, elvesztem a látásomat, egyszerűen nem tudom, hol vagyok. Ez már sokszor előfordult, egyszer majdnem belehaltam. És nincs rá más gyógyszer, csak az írás. Nem érdekes, mit írok, csak az a fontos, hogy írjak. Minden betűben van valamiféle intellektuális erő, amit a mondatok összegyűjtenek, és aztán az összegyűlt paragrafusok a szemem

keresztül táplálékszerűen eljutnak az agytekervényekbe. Ez a tudományos magyarázata az írásnak. Ezt Anita majd megemlíti a darabban, miközben valaki a közönség soraiból hátulról keféli. Ebben a pozícióban a nézők jól láthatják mindkettőjük arcát, és primán tudják szemlélni a mimikájukat elélvezés közben. Itt egy hangfelvétel lesz bejátszva a hangommal. Ezt mondom: „Anita emberi lényként és elkötelezett neoistaként undorodott az élettől, és az volt minden vágya, hogy hangyaként újraszülessen, mint hangya.” „Hangyaként fogok reinkarnálódni, és ha te akkor meg élsz, megtalálhatsz egy hangyabolyban”, súgta a fülembe egyik este. Ez a neoizmusba csodálatosan beillő gondolat volt, ami engem ébren tartott egész éjjel. Azon gondolkoztam, merre induljak majd el, hogy megtaláljam a hangya Anitát. „Hogyan ismerlek fel?”, tettem fel a kérdést, de Anita mélyen álmaiba süllyedt, és nem hallotta. Láttam magam vándorolni a világban, Anita után kutatva a hangyabolyokban. A legörjítőbb és leggyötrelmesebb az volt, hogy amikor megálltam egy hangyaboly előtt, fogalmam sem volt, hogyan tudnám kiválasztani Anitát a millió kis hangya közül. „Nem fogsz rám találni soha, soha, de folytatod az értelmetlennek tűnő vándorlást, mert nem tudod elviselni, hogy örökre elvesztettél. A gondolat, hogy egyszer majd a tenyereden fogok mászkálni, hajt tovább. Az értelmetlenség hatalma, egy illúzió tart életben. Végül saját gyakorlati példád az, ami helyettem is választ ad minden előzetes kérdésre, és végeredményben azt mondhatjuk, boldoggá tesz. Mert rájössz, hogy én pont azért utáltam élni, mert az élet értelmetlen.”

Az Anita mögötti színpadi képernyőn egy óriási hangyaboly jelenik meg. Nehezen, de ki lehet venni, hogy a hangyák egy emberi testen rohagnak fel-alá, és lakomáznak. A kamera zoomol, és megközelít egy hangyát, amit ezek vesznek körül, de ami nagyobbodik és emberformává alakul, mígnem Anita életnagyságú képévé válik. „Így most már rám ismeresz, te jampec?”, szól ki a vetítőlétről Anita. Nekem intézi a kérdést, de az végeredményben a közönségnek szól. „Remélem, ez tanulságos volt”, teszi hozzá az immáron igazi Anita a színpadon. A vetítés itt megszakad.

Legyünk világosak egy dologban, bár lehet, hogy nem érdemes. Ebben a mesében nem lesz semmiféle konklúzió. Túl későn mondtam? Lehet. De most már mindegy, csak az a fontos, hogy valahogy tartsuk magunkat ahhoz a gondolathoz, hogy a neoizmus egyenlő a „szabad elme” fogalmával. Ez a színdarab, mint az már írásom elején kivehető volt, a 80-as évek elején vagy közepén játszódik Párizsban. A darab cselekményébe belefűztem a neoizmussal kapcsolatos konceptuális hazugságokat, a nonszensz igazságokat, valamint más elképzelhető képtelenségeket. Most, hogy már kielégítően előrehaladtam az írásban, úgy látom, valami szükségszerűen kibontakozott, és a hontalan házi feladatom az, hogy ezt a kibontakozást olybá fejlesszem, hogy abban mindig legyen valami hajmeresztő agyrém vagy legalábbis egy-két meglepetésszerű változás. A pillanatok sugárzó erejének át kell hatnia és vérével át kell itatnia a színdarab öntudatlan cselekményét.

„Most tíz perc szünet következik!”, jelenti be az Anita, és lemegy a színpadról, be az öltözőbe. Leül egy tükör elé, nézi önmagát. Úgy érzi, még mindig a színpadon van, és ez csak egy jelenet a színdarabból. Elkezd grimaszolni, leveszi a magas sarkú cipőjét, és a tükörhöz vágja. „Utálom ezt az egészet!”, kiáltja. Aztán ledobja magát a padlóra, és hisztérikusan rángatózik, mintha epilepsziás rohama lenne. Itt jövök

be én egy pasassal, aki egy menedzser, és kérte, hogy mutassam be az Anitának. Anitát nem nagyon érdekli a dolog, és csak odaveti félvállról: „Meg szeretne kefélni?” A menedzser hozzám fordul, és kényeszeredett mosollyal mondja: „Majd talán visszajövök az előadás végén.” Majd kimegy. Anita valahogy rendbe teszi magát, arca kisimul, és majdnemhogy csilingelő hangon kérdezi: „Ki volt ez a barom?” Megkezdődik a második felvonás, és ki kell találnom a folytatást.

A parton semmi nem változott. Anita a hasán fekszik, én lótuszülésben jegyzetelek. A gondolatok sokszor bénítólag hatnak rám, és írás közben merevedést kapok, amit próbálok eltakarni a jegyzetfüzetemmel. Anita felém fordul. „Ne takargasd”, mondja. „Inkább dobd el azt a hülye jegyzetfüzetet, úgyse az lesz a darabban, amit írsz, hanem amit én akarok csinálni. És most azt akarom, hogy keféld halálra.” Így hát nincs más tennem, mint végrehajtani Anita parancsát. Fél szemmel látom, amint egy mexikói gyerekárus poncsókkal a vállán elhúz mellettünk, aztán visszafordul, és röhög. Amint lépked hátrafelé, valami megszúrja a talpát, mert káromkodva felkiált, majd ugrál fél lábon tovább. Anita, akinek a gondolatai máshol járnak, azt hiszi, én okozom a zajt. „Várj, drágám”, mormolja, mint egy macska, „mindjárt én is jövök...” A fiú már eltűnt a távolban, de mi csak nyomjuk egyre felhevültebben. Úgy érzem, sziklák zuhannak ránk a magasból, és Anita segélykiáltásai verődnek vissza az égből. Már nincs menekvés. Letipor minket az öntudatlanság.

Amint egy kicsit kivilágosodik az agyam, rám törnek a gondolatok, és felkapom a jegyzetfüzetet a homokból.

Anita kilép a színpadra, a közönség mormogó zaja elhalkul, megszűnik, és csend lesz. „Akkor ki a következő?”, teszi fel a kérdést Anita. Majdnem minden kéz a magasba lendül. „Te ott”, böki rá Anita egy nagy mellű csajra, aki már rohan is fel a színpadra, és hántja le magáról szűk, testhezálló fekete ruháját. Nincs alatta semmi, mutatván, mennyire fel volt készülve a darabban való részvételre. „Szép tested van”, mondja neki Anita, és közelebb lép hozzá. Mindkét kezét ráteszi a nő melleire. „Szeretem a nagy mellű nőket.” „Gondoltam”, válaszol a nő, és magához húzza Anitát. „Én száz százalékban leszbikus vagyok.”

„Ez egy zagyaság”, hallom Anita hangját, aki a vállamon keresztül olvassa az írásomat. „Te be vagy zúgva, kisöcsi. Nem is színdarab, amit írsz, ez egy kanos manusz képzelgése, aki csak a saját kielégítésére ír össze mindenféle picaságot, mert azt hiszi, zseniális író. Hát most megmondom őszintén: nem vagy az.” Ezzel Anita megfordul, és elvonul, felhúzza a partról a kis házba, ahol lakunk. Ez engem egyáltalán nem zavar, szerintem is szüksége van egy kis alváásra.

Folytatom az írást. Lehet, hogy az események nem így fognak lejátszódni a színpadon, de legalább lesz valami fogalmunk arról, hogyan alakítsuk ki a közönséggel zajló közös munkát. A leszbikus nő ráborul Anitára, lerántja a színpad közepén levő királyi ágyra, és mint egy olajozott gépezet, beindul kettőjük rituális szeretkezése. Mindenki el van ájulva, milyen jól alakítanak, nyalják és csókolják egymás legeldugottabb pontjait teljes hevülettel. Aztán egyszerre élveznek el, mintha előre begyakorolták volna. Kitor a tapsvihar.

Hogy így lesz, vagy nem így lesz, nem érdekes. Én végeredményben arra keresek választ, hogy Anita miért utál élni, és hogy egy ember, aki küzd, találja meg magát a saját küzdelmének a folyamatában, a fájdalmaiban, a lét nyomorában, a szegénység kínjában, a kegyetlenség ölelő hatalmában. Meg akarom találni az igazságot a neoizmus szellemén keresztül, hogy ezáltal eljussak valamiféle drámai megoldáshoz. És ez nem egy könnyű feladat, mindenki tudja. Itt a tengerparton lehet, hogy nem találom meg, amit keresek, de a darab szerkesztéséhez készítek legalább egy vázlatot. A neoizmust különben sem lehet megforgalmazni, de jól fel lehet használni arra, hogy megfogalmazzunk olyan gondolatokat, amiket máskülönben kétségbeesetten próbálnánk elkerülni. Anita életellenes kijelentései szíven szúrják a körülötte élőket, de ő maga nem érez fájdalmat. Lehet, hogy ő nem is emberi lény, hanem egy testet öltött szellem, aki a testen keresztül tudja a legjobban kifejezni magát. Ez nem csak azt jelenti, hogy állandóan, majdnemhogy krízisszerűen törnek rá a szexuális vágyak, hanem azt is, hogy a másokkal való kommunikációt legjobban szeretkezés útján tudja levezetni. Mi jól megértjük egymást minden téren, még akkor is, ha van a kapcsolatunkban valami kifürkészhetetlenül lebegő bizonytalanság, és talán éppen ez az, ami minket összetart. Most abbahagyom a filozofálást, annál is inkább, mert Anita visszajött a partra. „Nem tudtam elaludni nélküled, drágám”, súgta a fülembé, és átkarolt. „Ha akarod, segíthetek a darab írásában, van néhány ötletem”, mondta, és ezzel ledöntött a homokba.

Csak másnap reggel tudtam folytatni az írást. „Gyönyörű idő van”, kezdtem bele, miközben reggeliztünk. „De ennek mi köze van a darabhoz?”, vágta oda Anita. „Ocsúdj már fel, kapitány, a faszodra süt a nap!” A vacsoráról maradt halat ettük meg, és ittunk hozzá kókuszdiólevet. „A vörös sügér a legjobb hal a világon”, jegyeztem meg. Anitának ez sem tetszett. „A fókusz most a színdarabon van, nem a halakon. Írj már le legalább egy mondatot, ami belefér a darab cselekményébe.” Itt rájöttem, hogy Anita mindezt csak azért mondja, hogy kifejezze döntő bírálatát, mármint azt, hogy én írhatok akármi baromságot, a darab sikere úgyis csak rajta múlik.

„Van egypár fontos kérdés, ami engem nagyon érdekel, és szeretném, ha ezeket betennéd a színdarabba, te nagyokos. És azt is szeretném, ha meg is válaszolnád ezeket. Gondolkodhatsz, amíg elmosogatok.”

A kérdések így hangzottak: Miért hal meg minden ember olyan nyomorúságosan, reménytelenül, boldogtalanul, betegen, vénségben szenvedve, szenilisen, összeaszottan, csontig hatoló ráncokkal az arcán? Miért nem tudnak meghalni úgy, mint egy falevél, amely lehullik a fáról? Mi a baj velünk, Földön született, ember formájú lényekkel? Miért van az, mindannak ellenére, hogy vannak orvosaink, orvosságaink, szép nagy kórházaink, és tudunk operálni, gyógyítani, hogy megkönnyítsük, és szebbé, élvezetesebbé tegyük az életünket, hogy mégsem vagyunk képesek méltóságteljesen, egyszerűen, egy mosollyal az arcunkon halni meg?

Csak később, kint a tengerparton árulta el, hogy ezeket a kérdéseket a híres gondolkodó, író, tanár, Jiddu Krishnamurti *Total Freedom* című könyvében olvasta. Mert Anita egy nagyon olvasott, intellektuális személyiség volt, aki mindig szerette magát egy felszínesebb, gondatlan, csak a saját szépségével törődő,

és csak a testi kielégülésnek élő, a kilátástalanság csávájában rekedt egyénnek álcázni. A színpadon való baszás a számára nem volt más, mint egyik manifesztációja az ő tagadáson és megtevesztésen alapuló filozófiájának. Nem mintha csak tettette volna a színpadon, hogy elélezett. Feltörő sikolyai valóságosak voltak, és minden pillanat gyönyörrel töltötte el, amikor a közönség előtt lebegve produkált. De a tudásában nem akart tetszelegni, mert úgy gondolta, az mindenki számára megadatott és elérhető vagyon. De ott aznap valahogy elfogta a vágy, hogy az állandó szexuális felhevültséget intellektuálisan ellensúlyozza egy egész napos, a spirituális létezésen alapuló, tanulságos beszélgetéssel. Mivel én voltam csak ott, így nekem kellett volna megválaszolni a kérdéseit. De ő nemigen hagyta. Végeredményben azért tette fel a kérdéseket, hogy ő maga válaszoljon rájuk, és így saját magával vitázzon a lét, az élet és a halál kérdéseiről. Ő volt a vallomás, és én voltam a tanú.

„Ha akarod, én is fel tudok tenni ilyen kérdéseket neked, Anita. Te vagy a legszebb és legokosabb nő a világon, te mindenre választ tudsz adni, és mindenkit meg tudsz baszni.” Amikor ezt kimondtam, Anita nekem ugrott, és elkezdett csépelni egy sodrófával. Lehet, hogy nem is sodrófa volt, csak valami hasonló. Mindegy, a lényeg az, hogy a beszélgetésünk így félbeszakadt, és verekedésbe torkollott. Púpok nőttek a fejemen, ő meg egy hisztérikus rángatózással vezette le az érzelmeit. „Hát igen”, gondoltam, „könnyebb lett volna, ha egy falevél vagyok.” De nem mondtam ki, vártam, amíg Anita megenyhül és ő szól hozzám először. „Jó”, mondta végre. „Itt véget is érhetne a darab, mindenféle más pozitív tartalom nélkül. Itt a vége, fuss el véle.”

Felállt, és kisétált a partra.

Vártam meg egy kicsit, leírtam néhány mondatot. „A gyerekek mindig készek arra, hogy boldogan feláldozzák az életüket olyan ideákért, melyek számukra a lét alapelveit jelentik, és melyek nélkül számukra az élet semmit sem ér. Mert az önkéntes halál nem annyira rémisztő aktus a számukra, mint inkább saját bátorságuk bizonyítéka. Legalábbis én így voltam vele, így gondolkoztam az önfeláldozásról, amikor gyerek voltam.”

Miután ezt leírtam, már elszállt belőlem minden harag vagy cinizmus, és csak arra tudtam gondolni, milyen szörnyű lenne, ha elveszíteném Anitát. Kimentem én is a tengerhez és lefeküdtem Anita mellé.

Mintha vezényszóra csináltuk volna, egymás testének estünk, annyira, hogy nem is hallottuk a közelgő szökőár zúgó moraját. Ellazultan feküdtünk egy álomszerű világ közepén, amikor ránk csapott az áradat.

KÓBOR ADRIÁNA

A macska always hatkor, halott vagy élő, élő vagy hal, de nyávog

„long live the spirit of failed revolution” (monty cantsin)
„clowning closes the gap between clowns” (robert filliou)
„and the sky became hopelessly blue” (monty cantsin)

Minden kéket és kételyt megkérdőjelezően

Ha a hetvenes évek derekán háziasszonyként ismerkedtem volna meg az akkori underground orgia-vezérével, biztosan Monty Cantsin kötényében égettem volna a juharszirupot a palacsintára, amit hat óra irányban helyeztem volna a tányér közepére. Univerzumom a vaginám ki- és bejárata körül forgott volna, két epileptikus roham között, miközben a szemgolyóstimuláció program fennakadt volna az MS-Dos számítógép rendszerében, ahol az alpműveletek kontrollkommandja a katolikus jóváhagyás jelszava, egy automatikus Amen! lett volna. Túlélni a patriarchális társadalmat kis termetű nőként rettenetes arcvonásokkal áldott volna meg – ami azóta sem kizárt –, a szülőgépből sem optimálisan meg nem születő gyermekeimet vízfejűként festve a föld agyhalott orbitájába. Ennek hiányában, névcseré. Az autokrata társadalom és a border control vámvemhes lovainak szem-csapjaiban hánykolódó utazási dokumentumok hiánya vagy hatványozódása után, Párizs pinanegyede, a diadalívek alatt megszülető Monty Cantsin tabula rasa, az európai, ázsiai, dél-amerikai menekültek neoista refúziója a Revington School iskolabárjában, „*refugees*”¹.

Minden idők mozgalma, megtestesítője: Monty Cantsin. Mintha egy élő-halott kockás kandúr bináris képzelőerejével fordítaná magába a forradalmat és a modern művészeti mozgalmak fluktuációit, egy semmittevő *akcionista*, akcionista *semmittevő* káoszt színelve. „To Fuck the System, Create the Sytem” (*Derate Disorder*) – aminek végső soron egyetlen megközelítőlegesen megközelíthető értelme az értelem határain túlról, az intellektus képzelőerején kívül mozgó nonszensz szeánsz-teatralizmus. Ami ebben a művészet, anno és most, hogy saját mindenkori művészeti erődítményét egy Lower East Side-i kuka és két hajléktalan

1 *Europe Asian South American re-fúziók, NEOISM - újság/újdonság, Új Donság, HU-án. X, a test x alakban történő törlesztése - nem vagyok 'én', nem én, vagy(OK)! New movement 'la pulsione di morte' (Reich) totalitarista szabadság, Anarchism "I don't want to be in the historical avant-garde." "Neoism had always denied that's what happened before." "History is finished." Decentralize, you're the blockchain on my backbone. Technológia - blood artwork, museum interventions, to the blood, to x, to the core, to the heart, back to the source - roots, society - a nacionalista sztereotípiá, Hitler-imposztor, Everlast bokszesztyű, "his place in the Canada art scene" Jeff Koens retrospective, were hole - war hole (freudi félremondás) "I never do anything else than to figure out what neoism is", scrapmetal mountains wasting your life on useless ideas (from LIQUID LUNCH)*

között pozicionálja. Ragyogó orgonszemekkel bámul empátiával az elidegenítő, hidegbajos és idegrázó élettelen junkie szemek sötétségébe. A költészet, a vizuális költészet és a Fluxus életképtelen szeméttutaját kelleetlenül uszadékfa-szállítmánnyá buldózerzi egy atlanti-óceáni strand vibráló ellőjáratában, egy barlang bejáratát penetrálva, mint egy hitelét vesztett Führer, Monty Cantsin, avagy: NEOISM!

Mindeközben mintha mindenki vegyes érzelmekkel a rituálék tömegmagány-pszichózisában azt várná, hogy – „Hatkor, hat kör!” – Kántor István a „Ruszkik Haza”-t kántáló tömeg Ligeti György feldolgozásának sztochasztikus ritmusára dobjon egy Filliou-szeánszot vagy egy Tinguely litográfiát. Képtelenség felfogni, mi történhetett az antiszocialista intelligencia kivándorolt/utánvándorolt fiával a diadalív² árnyékában, amikor eszébe jutott a bébikori takaró naftalinillata, anyjának tevékeny csöndje, a kerítések irtalma és a budapesti monoton mozdonyok sírásmentes fémdobozai. A bitófák helyett az orosz tankok retroaktív-rekurzív fenyegetése, s mindez a kvantummechanika részecskéire bontva, itt is, ott is és *ITT-ÉP(P)-SE/HOLSEM*.

Akárcsak valami mélytengeri eszméletvesztés örök információpulzálásában, a napsugár holtforgató nukleáris kényszer munkáját végezve, egy önmagába zuhanó homokbánya kinkeserves vizelési ingert keltő demens torokköszörülésének alapzajában, mindezt egyetlen orgonenergiává egyesítve: egyetlen szénmolekula a Reich-azúr-Rorsach-Petri tálkán, egy biónum (Bione) bionikus dokumentátora, vagyis: Monty.

Egy marólúgba ejtett indukciós tekerecs, egy bootleg likőrön félrecsodálkozó bluesénekes cukor-náddal a kezében, ahogy a Brown-mozgást négyütemű éneké imitálja, életre-halálra ostorozva önmagában minden hipotézis nemtelenül is hermafrodita neoista létképzetét, amiből egyetlen dolog sem kerülheti el az emberi képzelet embertelen autoflagellációját. Vagyis önostorozó és monstruózus sorsát: az önvérontást, egy örök underground underdog hangján szelíd akcentussal krárogva mindezt egy kanadai tv-interjúba – az első részben kommunista csillaggal a katonasapkán, majd vörös rózsával a karszalagon – az '56-os forradalom emlékének tisztelegve. Ha a felszíni fejtéshez mindez elégtelen: a dekódolhatatlan üzenet az ezen cikk alatt feltüntetett szakirodalomban – saját igény szerint és saját felelősségre – tovább „fejtegethető”.

Monty a szimbolizmus képzavarának és a „totalitarista szabadság” értetlenségbe fulladásának poszt-anarchista egyénharcosa. Egyszerre emlékeztet földművelő nagyapám fészereiben a balták életének kicsorbíthatatlan élére, hengerfejek kattogására, letisztított csapágygolyók csillogására a ködben, és egy Szinyei Merse Pál festményen tivornyázó kiskatonára. Mindenkor képzavarunk abban merül ki, hogy egy összeadás révén – kivonva magunkat az önmegtartóztató művészi létből – ki- és felderülünk, ha képesek vagyunk megérteni, mennyire egyértelmű, hogy nagyapjának zsebórája nem az ingzsebében bujkál, hanem valami bezsebelt félelem fájdalomrugóira örökre megszűnik kattogni, ahogy a nagymama kis időeltolódással – és közben koppan, koppanás közben esik! – utánanyúl. Senki sem tudna pikszesebben ikszelni, pikszesebben észülni, mint Monty. Végtelen dezorientációmban is tudom, ez a fajta intenzíven intuitív jelentéstartalom, ami valamiféle önfertőzés vs. öntisztítás, önpusztulás vs. énfertőzés szimultán óramutatóin áll vagy fordul, mint egy váratlanul fellépő könyökbökés. Átláthatóan korcsolyázza az aszemikus tudattalant egy kanadai parki tó jegére.

2 Arc de Triomphe

Minden rendben, Montyt ütött az óra, erről szól ez az előjubileumi szám is: kényszerfáraó, Monty-mauzóleum, érzékényszer. Hatszor hat és hatszázhatvanhat óra, egy csuka vérszomja és egy pepita kandúr nemléte: egyszerre egyetlenegy végtelen távlatból érkező - sosem megérkező - momentum kiállthatatlan szimbólumteremtése. Hitler hisztérikus köhögése, mielőtt lenyelné a ciánt. Egy ballabas katona menetelése. Egy cigánylány vörösbort hörpint. Gumilabda pattan a gázkamrában. Tacsó rázza bundájából a disznó-ölési vért. Gyorstalpaló ön- és Monty-kutatásom után, kényszerzubonyos agybénulásban katatonikus ólomkatonaként. Mindehhez egyetlen hozzáfűznivalóm se kellene hogy legyen. Viszont: szabad! Hogy egy 1956-os Ruszki haza! forradalom két ily különböző embert eredményezhessen: ez Magyarország, ez a neoizmus, ez epigenetikánk zörgő zajlétrája.

Hazudnék, ha azt mondanám, hat óra van. Egy órát késtem a happy hourrel, első ízben önmagát kinevező Monty-kutatóként egy délután inkoherens internetes lubickolását követően. Egyetlen emberi személyben egyesülhetett az a fajta világszintű polgárpukkasztás, ami az intuitív művészetet mint életstílus, mindenféle pretenció nélkül, egy falra fröccsenő érfelvágás expanzív erejével, vertikálisan, hat óra tájban, minden tisztelettel meghajolva, kiegyenesedve a gerincvelő lüktető erejével statuál. Tanúskodva arról, hogy a neoizmus azért is és csak azért is új, mert agyvelőbe és húsba vág, a forradalmi himnuszokat és kántálást újraírja. Kántor István az Új Világ kántora, az Antikrisztus őse, a messiás egyenes vonalú leszármazottja. Egy vérképatlasz, amire bárki diplomatikus észérveit félretéve diplomatikus kapcsolatokat építhetett a hetvenes-nyolcvanas évek ingoványos Európa/Amerika tágas tengelyén, mint nyúlborbe öltözött indián. Kántor minden műve, minden nem épkezláb szava az intuíción tükörtiszta felületén siklik a *l'art pour l'art c'est la vie ce ne pas un pissoir* princípiumába, mint egy perpetuum mobile, ami hallgat és kisiklik, óbégat és maszturbál és fest.

Egy dolog biztos és eredeti: Monty Cantsin a neoizmussal megteremtette a fokozott entrópia fulmináns nimbuszát, s ezzel együtt, akárcsak Robert Filliou, ugyanezt a diadalívet percek alatt egy légkalapáccsal össze is törte. S ég és föld és nap görcsös elliptikus járásában derridázva fenékre hullunk előtte - hisz a hitványságnak is helyzete van, jó a les, és csodás a gól, ahogy Monty is mondta: a letört forradalmaknak nincsen totalitárius mellékzaja/böjtje. Egy olyan világban, ahol a világhatalom előtt és felett egy önmagát életre-halálra vérszegénnyé tévő művész a manőverei mentén az ájulás ájtatos szemfényvesztésében mutatja a célt. A kincset, az univerzális szemétkerakó helyet, az idő bipoláris nyilat: „It's six o'clock!”, ahogy a Lower East Side dealerei egymásnak leadják a drótot a kopók jelenlétéről, megint csak 'Hat óra!'-t kiáltva, s kibomlik a forradalom vérvörös zuhanórózsája. Virággá öntözi azt, ami összeköti a Keletet a Nyugattal, Északot és Dél.

Továbbgondolva ezt, felsejlik előttünk az is, ami manapság - a propagandista demokrata demagógiákkal ellentétben - nem egy polarizált világot ösztökél. Mert van, aki összeköti a jobbot a ballal, ami megnyugtató, hisz' „Végre valaki, aki nem ragadt le az oppozícióknál!”, végre valaki, aki nem várja azt, hogy egy vérszegény állam felkösse az állát, miután állatlan jól szórakozott, s miután a napsütésben kiterült. Mindannyiunk polgár, mindenki egyenlő, amennyiben mindannyiunkat kompromisszumok hada lánccol

Kántor István: Pasztell ónarckép, 1967

ehhez a világhoz. Viszont, mint sötét orosz tankokhoz feszülő fiatal férfitestek, a mi veszett forradalmunk művészként az a valódi diktatúramentes ellenállás, ami nem egy passzív nonszensz, nem egy múzeumi séta, nem egy fiókba rejtett műalkotás, amiből senki sem lát semmit. Monty Cantsin művészete reaktív és fontos.

Létfontosságú egy olyan világban, ahol a forradalmaktól függetlenül létező undergroundból hetykén kísétál, egy múzeum forgóajtáján belopódzik, s belopja magát a képtárak termeibe egy X-szel, az ellenállás univerzális jelével megjelölve önmagának azt a helyet, ami megilleti. Az X jelöli azt a helyet, amit Monty választott magának, amit minden neoista választ magának a világegyetemben. Nincs passzív agresszió, nincs passzív ellenállás: van helyem a végtelenben, és ezt a helyet radikális módszerekkel kell az ignoráns és megvezethető, legtöbbször poszt-Versaille szindrómában szenvedő művészetkedvelő sznobok tudatába vésnem. A vér: erő és az akarat. A vér a szakrális áldozat. A vér az élet. Monty, a neoista mozgalom alapítója és hőse ezen két univerzális jellel minden tisztán látó művész láthatóságát is belevéste a korhadó köztudatba.

Mindezért Filliou szellemének öntápláló füstjében absztrakt tisztelgek a nátrium-hipoklorit előtt, amelynek keletkezése: „ha a hideg és viszonylag híg NaOH oldatba klórgázt vezetnek, nátrium-hipoklorit (a háztartásban jól ismert **hipó**) keletkezik”. Adnám is már le a forródróton, forrónadrágban toporogva egy „képtelenségét képzavarba fojtó utcakép oltárfosztása előtt”, anélkül, hogy bajba kerüljek, hogy míg ő az analóg univerzális álnégygyárban tevékenykedve személyi azonosságok hadát tudta megváltani, az én utónevem a Saxon-Coburg királyi házból eredeztethető, de adhat-e ez irgalmat két dantei szennyvíz-tisztító telep purgatóriumi gyomorsavkitérése között...?

Esetleg mindent transzformálva egy kínai tusos toll-duellben egy Mária Terézia fedőnevű forgalomszabályozó lámpa vörös fénylepelében leereszkehetnek-e a pokolba a testen át, ahol Monty forradalmian zen hangja örök álomba pillantana, egy limuzin forgóasztalára dőlve a fehér izgalomtól, hogy valaha is megszülettem, valaha is „voltam, vagyok és leszek” (megszülettünk, voltunk, vagyunk és leszünk!). Hisz az idő örök, csupán a név változik, s tavaly ilyenkor, amikor Szombathy Art Lover azonos című könyve alapján legalább elméletben megismerkedhettem a nagy akcióművésszel, még az internetkereső nem blokkolta a proto-pornó keresőakcióm.

Tinguely-stílusban felizgulva a tette is talán, felteszek egy Machine Sex videót, s végigvételre azt az életet is, amit a szex orgazmikus halálunkba döntet, a Lower East End helyett egy olasz állomás éppoly színes vasúti falai mögött húzódó kis orgon-motelben, térben és időben tisztelgve, de főleg együtt csúsztatva az ember- és művészi kultusz feledhetetlen feledékenységébe, egy tér-idő kontinuum göcsörtös vállveregetéséért. A művészet ingyen, mondja Monty, viszont ha épp a Rentagon, mindenki másért éppoly súlyokat cipel, mint maga-magát, s önmagában a másét. Nem lehetett könnyű se a háború fiának, se a forradalom fiának lenni, ahogy nem könnyű egy dívó örökkön pezsgő kényszerben hódolni a totalitárius szabadság liberális idiotizmusának sem.

Mostanra már az is érthetővé válhat számunkra, ha van még érthetőség, hogy a neoista igenlés a minden iránt mindenképp nemzeti összképünk értéktelenségét is hirdeti. A művészi intuíció mint olyan, bármilyen formában is legyen jelen, minden formájában az élet halhatatlan és letális formáiba csorbul. Hiába is figyeltünk oda, a letális injekciót már rég beadagolták a testekbe, amiből Monty vére folyt. Hiába is érzünk és éreztük, mostanra már mindannyiunk egy Lugosi-drámában találja magát, kokainos orral, egy angyalpor-alabástrom szelence csendjében, egy rövidzárlattól kikapcsolt tévé fekete képernyője előtt fejkendőben bámulva a semmibe.

Monty végre hátradőlhet: szemének fehérje és sármos tejfölmosolya „felvilágul és alviláglik”, Filliou alkot rendületlenül, Schneiderben pulzál a halál (sosem szabadul!). Én épp kócos istenfélő Esmeraldaként, azonos erővel hollandul értekezem múltó filozófiák élettelen létéről, önmagamban is növelve az entrópiák szabad folyamát, a Fluxust és a flow-t, ebből a sarkalatos helyzetből is megteremtve egy személytelen kultusz-ellentétet, aminek szintén a „szabályozhatatlan szabadság” a közös kartertka. Próbálok kitolni az iratszekrényt, amivel enyhén monolitikus elánnal Monty halálra baszta a kémkedő kényszer, s megalkotta a bürokratikus vérképmaraton-karikatúrát, a genocidák macskanyávogó *ávostáci Sartre-kém-harma-dick*-szemét.

Mindenki épp az, aki, s e kvalitásában: létező. Monty deontologikus ösvényharca, a nagyapja által ácsolt magyar importfegyver másolata, éjjeli szekrényemen a revolver alakú kanadai uszadékfa, az az erőszakmentes erőszakellenes biztonság is egyben, amit valószínűleg mindannyian keresünk és fél(t)ünk. A félelem arcait az intuitív élet-ember olyan közegek számára is képes láthatóvá tenni, ahol nincs görcsösen előrelendülő kar, hogy egy Shoteby's árverésén végre magáévá tehesse John Lennon fürdőpapucsát, esetleg, ha minden klappol, egy Jeff Koons lufiszobrot.

A Monty-kultusz egyszerre halott és örök, élő és letális – egy anti-kultusz, a tökéletes szabadságharc háborítatlan árkából egy magát vasmarokkal hánytató előd. Hisz a szabadságért élni, izzadni és írni – hányni és hánytatni –, miközben az ember mindenféle rabszolgát ellen iskolarendszeren innen és túl beletanul és küzd, hogy végre elsajátíthassa az egyetlen idioszinkratikusan is tökéletes Versailles-i parkosítást, az egyetlen Lower East Side-i hulladék-mozgalom közös papirusztekercsének eszkatológiai összegzését, vagy egy WC-papírtekercsre tökéletesen felvázolt orosz rulett vázlatát.

Ha duplikálódhatnék, most Monty más lenne, de ha Monty más lenne, már nem hat óra van, s Monty nem lenne „más”. Azt viszont szeretném leszögezni, hogy a neoista útlevelében a Mária Terézia név szerepel, s minden országba van vízumom (a másországba és a hátszországba is). A kettős nyíl, mely a vertikálisba mutat, egy időzített bomba, ami a végtelen közelségéről ketyeg.

A születéshez talán csak halálunkkor lesz igazán közünk. A MOMA-ban kiöntött vér engem erre (is) enged következtetni. Az X, az emberi test – terpeszbe tett lábakkal és kitért karokkal a világegyetembe – központjában ott a szív, ami az univerzális szülőcsatorna izgatottságában még ma is és már holnap is lüktet, bennünk (...) életre-halálra. Monty Cantsin Amen!

NEOISM
NOW

DEÁK FERENC

A kör négyszögesítésének a bizonyítási demonstrációja

Illés Lajos Kicsit keserű (1988) című hanglemezével illusztrálva

Akció, Neoista Konzulátus, Budapest, 1989

NEOISM
NOW

Fotók: Art Lover

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

NEOISM
NOW

HÖRCHER LÁSZLÓ versei

SZPUTNYIK

Polizei polizei
Metallic polizei

Polizei polizei
Brutallic polizei

Siegt siegt siegt
Szputnyik
Atomic szputnyik

Siegt siegt siegt
Szputnyik
Brutallic szputnyik

Aber der
Metallizmus siegt

Aber der
Brutallizmus siegt

Aber der
Metallizmus siegt

Aber der
Barbarizmus siegt

HUDÓZSNYIK

Hudózsnyiku
Kolhózsnyik

Naródsnyik
Zavódsnyik

Szójúz Szovjetszkih
Metalliszticseszkih
Reszpublik

Szójúz Szovjetszkih
Brutalliszticseszkih
Reszpublik

Amikor a hudózsnyik
Elmegy hugyózni

Amikor a hugyos gyík
Elmegy bunyózni

NEM ÚSZOD MEG ÉLVE

Félek
Attól félek

Félek
Hogy nem úszod élve

Félek
Attól félek

Félek
Hogy eltüzelnek élve

Helyes
Csak félj is
Teljes joggal félhetsz is

Helyes
Csak félj is
Minden okból félhetsz is

Nem úszod meg élve
Eltemetnek élve

Nem úszod meg élve
Eltüzelnek élve

KIJÁRÁSI TILALOM

Nagyváros utcáin
Menetel a junta

Katonai dzsipekről
Géppuskáznak újra

Nagyváros utcáin
Menetel a junta

Bestiális légiók
Géppuskáznak újra

Kijárási tilalom
Vérfürdő a betonon
Kijárási tilalom
Bombázás a Wellhellón

Kijárási tilalom
Vérfürdő a betonon
Kijárási tilalom
Atomcsend a Wellhellón

KÖRÜLMÉNYEK TERRORJA

A kutya sem kérdezi tőlünk
Hogy meg akarunk-e születni

A kutya sem kérdezi tőlünk
Hogy meg akarunk-e döglenni

Kész tények elé állít
A puccsista agresszió
Sorsunkat megírja
A puccsista agresszió

A körülmények terrorja
A komputerek errorja

A körülmények terrorja
A mobiltelcsi errorja

FATÁLIS FELTÁMADÁS

emes tetemek
Tetemet temetnek

Termetes tetemek
Tetemet termelnek

Fel fel fel
Támadás

Fatális
Feltámadás

TACEPAO

Tacepao Tacepao
Odabasz egy nagyot Mao

Tacepao Tacepao
Odasóz egy nagyot Mao

Achtung Baby
Achtung
Metal Mao Ce-tung

Achtung Baby
Achtung
Repül a durung

Achtung Baby
Achtung
Metal Mao Ce-tung

Achtung Baby
Achtung
Süd Deutsche Zeitung

Elektromos orgazmus

*Minden, amit tudsz a szexről, de szeretnéd elfelejteni**

Most kíméletlen, erotikus mélyfúrásokat végzünk az emberiség múltjában és jövőjében, választ keresve arra a kérdésre, hogy vajon, ha „Szabó Rozáliát agyonbaszta a villám” - mint ahogyan azt a költő állítja -, akkor ki fog ezentúl halat venni a halpiacon? Itt nem lesznek napi hülyeskedések a márinénit megrépázó téeszelnőkről, a gyerekpornót világhálóra röppentő képviselőről vagy a meleget lebizuzó polgármesterről, de még arról sem, hogy a képernyőn vagy a fodrásznál, vagy az illatos úton dolgozók mit gondolnak a kexről és vanília nedveiről, hanem ez egy vérkomoly esztétikai feldolgozása annak a témának, hogyan váljon „gyöngyház bevonatúvá a szőre” a tisztelt fogyasztónak, amikor a végére ér annak, ami itt kezdődik.

A VILÁG EREDETE

Kezdetben volt a Pina. A *joni, vagina, vulva, suni, nuna, borzaska, punci, picca, pokolkút, málnás, skatulya, faszfészek, hüvely, tok, cső, csatorna, boszorkánykatlan, bula, lyuk, mindzsa, szőröske, húsevő, muff, buksza* - hogy csak ismertebb neveit említsük. Megnevezhetetlen és érinthetetlen, amit mindenki a szájára vehetett, és az életben egyszer biztosan megérintett. Káromkodás és ima vette körül, sóvárgás és áhítat. Anyám, húgom, leányom. Szerelmem, szeretóm. Szentem, szajhám. Te őská, te hetéra, te kéjhölgy, te rima, te utcalány, te lotyka, te repedtsarkú, te kapcarongy, te kurva, te prosti, te nőstény kentaur - légy az enyém! Legyél helyettem én.

EGY ISMERETLEN SZEMTANÚ

Egy viktoriánus gentleman (London, 1822-1892), a gazdag felső középosztályból, közel negyvenöt éven át titkos naplót vezetett, amelyben feltárta egy olyan agy működését, amit emberöltön át csak egyetlenegy dolog: az *üzekedés* érdekelt. Nincs benne dicsekvés vagy megalománia, ami a hasonló emlékiratokat

* Felöltött tartalom. Érett tinédzsereknek vagy éretlen „oldtájmereknek” való. Olvassátok óvatosan!

olyan ízlésteleenné és megbízhatatlanná teszi, ezért kis utazásunkat a húsban nem Casanovával vagy Frank Harrisszel fogjuk illusztrálni, hanem vele.

Huszonhárom-huszonöt évesen megírta cseléd lányokkal, unokatestvérekkel folytatott ifjúkori kalandjait; harmincöt-harminckilenc évesen volt egy szeretője, akivel mindent kipróbált; negyvenévesen súlyosan megbetegedett, majd negyvenöt évesen élete legcsiklandósabb szakaszába lépett, ami közel húsz évig tartott...

Elszegényedett, örökölt, házasodott, meggazdagodott. Utazott, kipróbálta a világ kurváit. Kísérletezett a szexuális perverziókkal és a hűséggel. Baszott, írt, baszott, írt. Többszörösen kommentálta mindkettőt - naplója réteges, mint a hölgyek csipkés alsószojnyái, és belül a legforróbb.

Végül élete alkonyán, teljes inkognitóban kinyomatta munkáját: *My Secret Life* (Amszterdam, 1890). Tizenegy fejezet, 4200 oldal, bordázott, kézi gyártású papíron. Rajta közel ezerkétszáz nővel való koitálás, és háromszáz egyéb élvezet frappáns története. Csak bátran, allora!

NÉVTELEN SZERZŐ

Titkos életem
(részletek)

Koitáltam, megnéztem vagy érintettem a pina minden fajtáját: a bölcsőben fekvő gyerektől az ötvenhatvan év közötti asszonyokéig. Láttam mindenfajta méretűt, formájút és színűt - a halovány pírútól a sötétvörösíg. Láttam csupaszt, kevés pihéjűt, és olyat, amit hat inch hosszú szőr fedett, a fenék partjától egészen a köldökig. [...]

Nem létezik izgatóbb, csalogatóbb látvány annál, amikor egy mezítelen, remek alakú nő összesimult combokkal, amelyek félig eltakarják a punciját, ül vagy a hátán fekszik, és fölsejlik göndör fürtjeinek a vénuszdomb felé sűrűsödő árnyéka - mintha szemünk előtt akarná elrejteni. És ekkor, amíg a combok lágyan szétnyílnak, kikukucskál a mélyen húzódó vágat, előbújnak a megduzzadt külső ajkak, felfedve a szelíd csiklót és belső ajkakát. Láthatóvá válik a teljes vörös bársony - selymes, virgonc, puha és fényes szőröcskék koszorújában, meg a combok rugalmas bőre és az elefántcsontszínű has. Mintha drágaköveket látnál egy ékszeres dobozban. Nem létezik szebb látvány egy férfi szemének.

Amikor pedig a combok jobban szétnyílnak, hogy befogadhasák ölelésükbe a férfit, a puncit teljes hosszában és nagyságában megmutatkozik. Vörös és fényes a vágy nedveitől - mindene látszik, kivéve az alsó részt, ahol a farok majd behatol, és ami részben rejtve van a combok ívében. Ez a rész, amelyben rejtőzik, az árnyékok miatt kicsit sötétebbnek tűnik, és kihangsúlyozza a hüvely titkos voltát és szépségét, amelybe a hímagnak bele kell siklania, ami miatt keménnyé válik, pulzálni kezd, belövell és kipottyan, miközben gazdája szinte esztét az élvezettől, amit nyújt és kap. Van-e ezen a világon bármi, ami összehasonlítható a pinával? Egyetlenegy férfi érdeklődése, vágya és elragadtatása sem szűnhet meg iránta!

Ilyen pillanatokban, ha a múlt, a jelen vagy a jövő élvezetek szépségeire gondolok, forog körülöttem a világ. A tekintetem mindent befog - az anasztól a pupakig, és a puncit mennyeinek, viselője angyalnak

tűnik előttem. A pinát még most (kb. 65-68 évesen) is egy kamasz lelkesedésével nézem, és bár ezer és négyszázat láttam, azt kívánom, hogy még ennyit láthassak belőle.

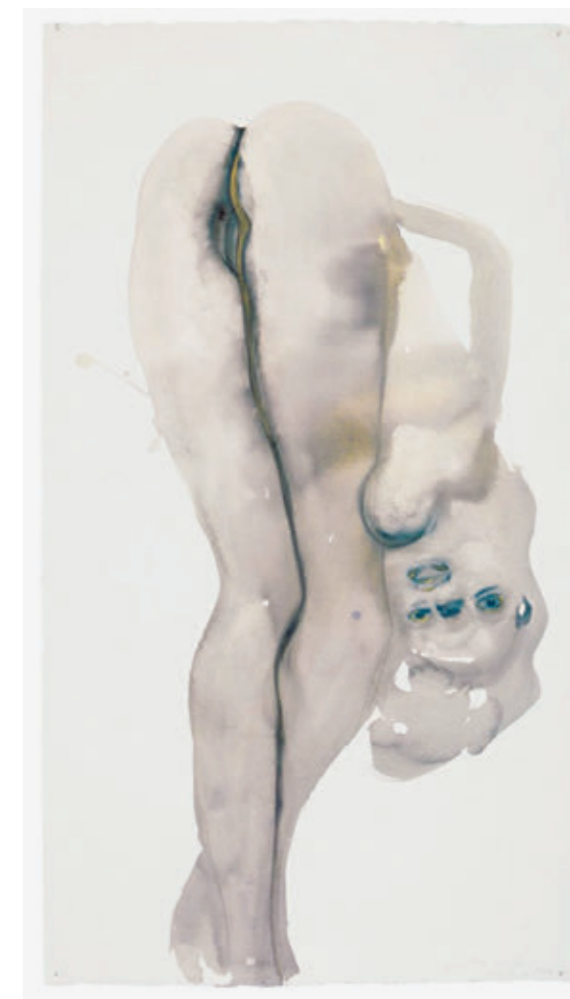
A vagina fiziognómiájáról és élvezetet nyújtó képességéről tudok annyit, mint a többi férfi. Kinézetre hat csoportba sorolom őket, bár más csoportok tulajdonságait is felvehetik, különös tekintettel a belső szeméremajkak és a clitoris méretére. Vannak tehát: A) tiszta vonalú puncik, B) tiszta vonalú, szalagos puncik, C) ajakos puncik uszonyokkal, D) szűkszájú puncik, E) telt ajkú puncik és F) loncsos puncik.

TISZTA VONALÚ PUNCIK,

amelyek egy kettévágott narancsra emlékeztetnek. A hús mindkét oldalon telt, vastag, felfelé dudorodik és kissé befelé hajlik. Ez nyilvánvalóan ajkak formáját, mégis valami dundi párnácska alakját ölti. Nagyjában sem a csikló, sem a belső ajkak nem látszanak, bár a vörös bőr befelé húzódó szélei feltárnak egy keskeny korallvonalat, amely a vörös belső területeket jelzi. Az ilyen puncit a kislányoknál a legszebb, úgy 14 éves korig, amíg nem kezd nőni rajta a szőr, de néha idősebb nőknél is előfordulhat. A hús párnácskái feszesek, de rugalmasak. Ez a puncit az évek múlásával megváltozik, bár én láttam ilyen egy 35 éves nőnél. A felnőtt nőknél kialakul egy rés a combok irányában, ahová az ember kényelmesen belehelyezheti a kezét. Ennél a típusnál általában van mit fogni. Talán a széles medencecsont miatt, de apró nőknél is előfordulhat.

TISZTA VONALÚ, SZALAGOS PUNCIK,

amelyek igen hasonlítanak az előzőekhez, azzal a kivétellel, hogy a belső ajkak és a clitoris kicsit jobban fejlettek - nem túlságosan, de ahhoz eléggé, hogy látsszék a vörös szalag, amely azt a benyomást kelti, hogy az ajkak nyitottak. Ez a szalag csak időnként tűnik elő: ha a lábak szélesre nyíltak, és néha, amikor teljesen zártak. Néhol

a kicsi (nem nagy és csúnya) csikló közvetlenül a punci csúcsánál áttör a szőrszálak között, amelyek a vágat végénél sokkal sűrűbbek, egy inchcel alatta pedig a belső ajkak teljesen eltűnnek, és csak akkor látszanak, ha a combok szélesre vannak tárva. Ilyen puncit a nőknél harmincéves korról kezdve láttam, és számomra ez a legszebb, legkifinomultabb, leggyengédebb és leginkább izgató. Ez egészen biztosan az egyetlen fajta, amire azt mondhatjuk, hogy *szép*. A pina önmagában talán nem szép szerv, de a vágy és az erotikus ösztön a gondolkodás izgató témájává avatják.

AJAKOS PUNCIK, SZÁRNYAKKAL,

amelyeknél az ajkak általában természetellenesen nagyok, a csikló kimered, és a belső ajkak a vagina egész hosszában kívül vannak. A negyvenes nőknél találni ilyeneket, és ha sokat élveztek magukat, vagy sokat koitáltak, a színük sötétvörös, majdnem szederjes. Néhány asszonynál láttam szinte rózsaszínű szeméremajkakot is. Egyszer pedig – ami teljesen elrontotta az élvezetemet – egy 35 éves nőnél olyan belső ajkakot fedeztem fel, amelyek egy inch hosszan kilógtak a pina szájából. Jó néhány francia kurtizánnak, akivel elháltam, hasonló vulvája volt, valószínűleg a gyakori nemi betegségektől. Néha pedig a gyakori gyerekszüléstől váltak ilyené. Ezek a pinák ugyanolyan taszítóak a számomra, mint az ún.

loncsosak. (Évekkel azután, hogy e sorokat lejegyeztem, megkaptam egy leányt, akinek ilyen volt a szerve. Még a 16. évét sem töltötte be, de úgy nézett ki, mint aki negyvenéves. A belső szeméremajkai egy inch hosszan virítottak, és kifejezetten nagy clitorisa volt. Szeméremajkai az egyik oldalon jóval fejlettebbek voltak a másiknál, és a vaginája egy dzsinn buzogányát is elnyelte volna. Meglátogattam, és dugtam vele másodszor is – pusztán kíváncsiságból.)

SZÚKSZÁJÚ PUNCIK,

amelyeknél kilóghatnak, bár nem természetesen, a belső ajkak. A szegény sorsú, fiatal, sovány, a kiéhezetség határán levő nőknek van ilyen borzasuk, vézna combokkal és apró nyúl-séggel. Ezek valójában nem csúnya pinák, hacsak a szeméremajkak nem mutatkoznak túl láthatóan. Sajnos gyakori dolognak számít, mert a nincstelen nők zöme korán szül gyereket, ami abból is

látszik, ahogyan mizerábilis, süppedt hasuk a medencecsontok között fekszik. (Az effajta nők rendszerint úgy tesznek, mintha szegénylősek volnának, és amikor pucéran, mímelt kacagás közben eltakarják testük eme fertályát, azt mondogatják, hogy zavarja őket, ha valaki ott nézi. Valószínűleg tudatában vannak, hogy ronda a pinájuk.)

TELT AJKÚ PUNCIK,

amelyek általában érettek, és egy kettévágott kolbászra hasonlítanak. Szeletterülnek, és beleolvadnak egy kövér, húsos vénuszdombba. Hájjas, jól táplált nőknek van ilyen, és sokszor igen jól néz ki a fehér, vastag combok és terjedelmes fenék völgyében. Ifjonti koromban főként ezeket kedveltem, és még utána is hosszú ideig így maradt. (Mary, életem egyik első szerelme és Louisa Fischer is ide tartozott.) Föltételezem, hogy az ilyen vaginák a legvonzóbbak a fiatal fiúknak, mert megtestesítik azt – magam is jól emlékszem rá –, amit a punciról képzelnek. A bőség benyomását keltik. Ezek a nők rendszerint megengedik a férfiaknak, hogy szabadon nézzék és tapogassák a pinájukat, és a szemrevételezés alatt buján kacagnak, mint akik különösen büszkék magukra, ott alul. Imádják, ha a férfiállatok bámulják és csodálják őket!

LONCSOS PUNCIK,

amelyek olyanok, mint egy pár vékony kolbász, és olyan benyomást keltenek, mintha a hasról lógnának alá. Az oldalaik és a combok belső fala között egy vágat húzódik. Ezek a legromdább pinák, és még romdábbak, ha az ajkaik – ami gyakori eset – kint csüngnek. Úgy néznek ki, mintha a gazdájuk tüdőbajos lenne. Vékony szálú és kikopott szőr fedi őket – ha netán dús, akkor pedig túl hosszú, vékony és nem eléggé hajlékony szálak bokra –, sokszor megbizonyosodtam már erről. Alkalmanként megtörtént, hogy ilyen vulva láttán képtelen voltam az aktusra. A szakadt pinák, akár azok a hosszú, keskeny ajkúak, általában a szegény, girhes, alutáplált, nem túl fiatal, aprócska, seggetlen szajhákknál találtattak. Azoknál, akiknek érzed a farcsontját, amikor belemarkolsz a seggébe. Esetükben, feltételezem ez a nyomorúságos táplálkozás és gyöngye egészség miatt van. A szegény, középkorú kurvák, akik fátlyakat hordanak, és harmincévesnek szeretnék eladni magukat, amikor már ötvenesek, ilyen faszfészkekkel rémisztik el kuncaftjait. Ifjúkoromban sokat csalódtam, de ma már soha nem megyek el olyan nővel, aki lefátyolozta magát.

Különbözőek a szépség fokozatai, mert a szeméremajkak, a clitoris, a vénuszdomb, a belső ajkak méretének és formájának, a szőrzet hosszának végtelenül sok kombinációja egészen a fogyatékosáig terjed. Nincs két teljesen egyforma bula, ezért a sokféleség és változatosság csábítása nem hagyja nyugodni a férfiakat. Az újdonság mindig elvarázsol bennünket – mi, emberek ilyennek születünk.

London-Párizs-Amszterdam, 1890.

Fordította és az előszót írta: Triceps

KULCSÁR BALÁZS

Olyan művészt még nem láttam, aki nem örül annak,
ha el tud adni egy képet

Beszélgetés Maklár Kálmánnal

A szerző fotója

- Amikor alapítottad a galériádat, még szinte senki sem tudta, ki az a Reigl vagy Fiedler. Érdekelne, honnan tudtad, hogy ők léteznek, sőt nem csak léteznek, de fontos szereplői a művészeti életnek.

- Ezt lehetett látni. Az első kiállítás, amit szerveztem, Réth Alfréd volt, és az ő képét Párizsban a Musée de la Vie Moderne-ben láttam. Sose hallottam a nevről, de felmerült, hogy akár magyar is lehet. Magyar volt, de annyira nem volt benne a köztudatban, hogy amikor itthon végigmentem a Falk Miksa utcán, és

kérdeztem mindenkit, hogy ki ismeri, egyedül Forró Tamás ismerte, neki volt egy korai nagybányai képe tőle. Nekem nagyon tetszett a párizsi kép, ezért elkezdtem kotorászni, és ahogy az ember Párizsban aukciókra jár, nézi a képeit, szép lassan megismeri. Találkoztam legutolsó galériásának az özvegyével, aki ma is a Réth Alfréd Association elnöke, és volt egy ismerősöm, akinek Galeria K néven volt egy galériája a Montparnasse-on, nála volt néhány fantasztikus kép Réthtől. Ahogy az ember keresett, kutatott, néha aukciókon is jöttek szembe képek. Így kezdődött az egész.

- Még egy dolgot kell tisztáznunk rögtön az elején. Számomra furcsa érzés volt, hogy egyszerre gondoltam, a Párizsban élő magyar születésű művészek nagyon fontosak, de azt is láttam, hogy a képeik teljesen önállóan is megállják a helyüket. Tehát az ő képeiket nem egy olyan skatulyába kell berakni, hogy a képeik csak a történettel együtt állják meg a helyüket.

- Az ő művészetük abszolút nemzetközi környezetben értendő. Az, hogy leszűkítettem magam egy olyan pályára, hogy Magyarországon született francia művészek, adott egy teret, amibe leszűkíthettem azokat, akikkel foglalkoztam, mert egyébként túl tág lett volna a téma. Ha az ember csak kubista művészekkel kezd foglalkozni, vagy csak a fauve-okkal, vagy a két háború közti absztrakt művészekkel, az is túl tág téma. A külföldi művészek általában fel vannak dolgozva. Én azt láttam, hogy a magyar művészek azok, akik abszolút nincsenek feldolgozva. Persze, volt pár kiállítás Magyarországon is, például a *Tisztelet a szülőföldnek*, de ott 1-2 képet mutattak be, amiből egy életművet nem lehet felmérni. A Réth-kép kapcsán is ez volt: senki nem ismerte Magyarországon, Franciaországban is szinte el volt felejtve. Ez adta azt az impulzust, hogy utána kellene nézni ezeknek a művészeknek, kutatni őket, és ez volt az, amit az élő művészek, Reigl vagy Hantai nem vállaltak. Ő nem magyar művész, nem is francia. A művészek nagyon nem szeretik a skatulyákat, vagy ha berakják őket egy dobozba. Ám adtak nekem egy formát, hogy kutathassak.

- Érdekelne, hogyan tudsz felkutatni valakit. Honnan tudod, hogy van egy ilyen nevű ember, hogy François Fiedler mondjuk.

- Ezt annyira kutatni nem kell, ezek szembejönnek. Ha az ember Párizsban él, mint én, akkor látja, hogy vannak meghatározó galériák, pl. a Galerie Maeght (és a Fondation Maeght is). Az ember ezeket a galériákat látogatja, és látja, hogy ott vannak kiadványok. François Fiedler az egyik fontos művészük volt. Nekik persze szinte csak fontos művészük volt, pl. Fiedler volt az, aki kilógott a sorból, őt nem tudták annyira marketingelni. Ő is egy elfeledett életmű lett végül is, mint sokan mások. Lehetett látni, hogy amit csinált, az nagyon erős volt mind technikailag, mind művészileg. Ő az 50-es években már azt a drippingtechnikát használta, amit Pollocktól vett át, de Pollockot is csak a 40-es évek végén mutatták be Párizsban. A franciáknál az elsők között volt. Az ember erre felfigyel, hogy nem az van, hogy a 70-es, 80-as években csinálta, mint Korniss Magyarországon, hanem az 50-es években. Hantai is próbálkozott vele, de aztán teljesen más irányba ment. Az ember látja ezeket a művészeket, próbálja összerakni a képet, hogy milyen emberek voltak, milyen életműük van, és itt nagyon fontos életművek vannak, amik Magyarországról indultak el. De a XX. század a magyarokhoz nem volt túl kegyes, mint ahogy sok más nemzethez sem, ezeknek a művészeknek nem volt túl nagy mozgástere. Pont Réth Alfréd leveleit olvastam, az I. világháború alatt internálták Grandville-be, a háború után visszajött Budapestre, de Magyarország

nem az a közeg volt, ahol művészként ki tudott volna bontakozni. Párizsban sokkal nagyobb szabadság volt még Londonhoz képest is. Magyarországon nem volt annyi galéria, gyűjtő, a gyűjtők elsősorban nem a kortársat gyűjtötték, ez egy fojtó atmoszféra volt, és a legtöbb művész ez elől menekült Párizsba. Párizsban ki tudtak állítani, voltak gyűjtők, akik vásárolták a képeiket.

- *Elképesztő történetek vannak. Ahogy kutattam, figyeltem, olvastam, beszélgettem emberekkel, felfedeztem, hogy Kassák Egy ember élete című könyvében, amikor gyalog kimegy Párizsba, útközben találkozik egy csavargóval, összebarátkoznak, és ez az ember később Párizsban képzőművész lesz, Szittyá Emil. Ha ugrunk az időben, azt látjuk, hogy ma már őt nem ismeri senki, és rengeteg hasonló példa van.*

- Tényleg rengeteg. Valószínűleg az ő képei is lappanganak. Én ismerek tőle képet magángyűjteményben, de valamilyen nagyobb anyagnak kell lennie, hacsak meg nem semmisült, mert olyan művész is van, akinek sajnos leégett a műterme, és az egész életműve odalett. De az életművek többsége valahol megvan, és a műkereskedelem az, ami ki tudja mozditani ezeket a rejtőzködő dolgokat. Ha valaminek nincs értéke, vagy olyan családi kapcsolat volt, hogy számos kép odakerült egyfajta érzelmi kapcsolat révén, akkor ők nem is adják el addig a pillanatig, amíg nem látják, hogy egy aukción ez már egy komolyabb tétel, mondjuk egy autót lehet venni érte. Én úgy gondolom, hogy a műkereskedelem nagyon jó katalizátor ebben, mert azokat a képeket, amiket múzeumokban látunk, azok is galériákban lógtak valószínűleg. Érdekes ez a kettősség, van az esztétikum, de van a hozzáadott érték is a kereskedelemben, és ezek mozgatnak nagyon sok szálát. Magyarországon is látjuk, hogy a műkereskedelem fellendülőben van, életművek kerülnek elő és értékelődnek fel.

- *Érdekes, hogy ezt mondd, mert kétfajta állásponttal találkozom. Az egyik szerint a művészetben nincs pénz, és ne is beszéljünk róla, a másik szerint „csináljunk meg” alkotókat. Szerintem te inkább azt keresed, hogy melyik az a kép, ami megfog.*

- Persze. Engem soha nem motivált az, hogy mennyit ér a kép, a minőséget néztem. Az, hogy művészetet nem lehet pénzre váltani. Van egy kialakult kép, az éhező művészé, persze nagyon sanyarú a sorsa, de azoknak a művészeknek is fizetni kell lakbért, gázszámlát, venni kell ételt, tehát muszáj pénzre váltaniuk a művészetet. Itt jön a galériás feladata, hogy támogassa a művészt, adjon neki lehetőségeket, csináljon kiállításokat, katalógusokat, monográfiát róla. Ha valaki csak úgy fest, az hobbifestő, a professzionális festő nem csinál más munkát. Reigl Judit is mesélte, hogy amikor kiment Franciaországba, takarítani kezdett, de inkább kifestette a lakását az illetőnek, hogy ecset legyen a kezében. Pont Judit volt az, akit életében a pénz soha nem érdekelt, nem motivált. Ő annyira szegény volt, hogy a párjával, Betty Andersonnal úgy tudták az élelmet biztosítani maguknak, hogy Párizsban az utcai piacoknál, ahol a nap végén azokat a gyümölcsöket, amiket nem tudtak eladni, vagy már nem voltak frissek, ledobálták az útra, és egy slaggal a csatorna felé terelték. Egy csomó művész itt szedte össze a napi élelmét. Gombászni is mentek. Egy művész szereti, ha beszélnek róla, látják, hogy mit csinál, és egy idő után ez pénzre váltható. Olyan művészt még nem nagyon láttam, aki nem örül, ha el tud adni egy képet.

- *Igen, de mondjuk Hantai Simon eléggé elzárkózott ettől, ő volt az, aki nem engedte, hogy halála után öt évig kiállítást szervezhessen a Pompidou Központ. Később mégis bekerült a műkereskedelembé, sőt nemcsak bekerült, hanem nagyot ment felfelé a műveinek az ára, de talán a szándékaival ez ellentétes volt.*

- Ez is egy nézet, de én úgy látom, hogy Hantai nagy sakkjátékos és pr-os volt. Ahogy „levadászta” Bretont, az már sokat elárul. Visszavonult egy időre a műkereskedelemből, igaz, hogy elfelejtették, de később megszervezte a visszatérését, és ez nekem egy nagy élmény volt. Én az USA-ban éltem, és egy múzeumban dolgoztam, mielőtt Párizsba kerültem volna, és ekkor, 97-ben volt, amikor Hantai 15 év hallgatás után visszatért, és egy olyan helyen állított ki, ami nem profitorientált galéria volt. Amikor megérkeztem Párizsba, ott találkoztam az első komoly magyar művésszel, aki Hantai volt. Ez is sokat hozzáadott ahhoz, hogy ezeket a művészeket kezdjem el kutatni.

- *Nekem az volt nagy élmény vele kapcsolatban, amikor a Gagosian csinált neki egy kiállítást egy időben a Pompidou Központtal.*

- A Pompidou Központ hozott létre neki egy nagy életmű-kiállítást. A Pompidou életmű-kiállítást élő művészeknek nem csinál, mindig ezt kommunikálták. Mondjuk Soulages kivételt jelent, mert amikor tavaly Soulages 100 éves lett, akkor neki csináltak egy életmű-kiállítást. Hantainak akartak kiállítást, csak nem életműt. Hantai életmű-kiállítást szeretett volna, mert több képe volt egy amerikai raktárban, amihez nem fért hozzá. De konkrétan a Pompidouban is volt felkérése kiállításra, amit az utolsó pillanatban mindig visszamondott. Magyarországról is volt felkérése. Ő elég tudatosan irányította a kiállításait, de azt azért hozzá kell tenni, hogy Hantai azon kevesek közé tartozik, akiknek egyetlen galériájuk volt egész életükben. Az ötvenes évektől, amikor a Galeria Kleberben kezdett szerepelni, ott Jean Fournier volt a vezető, aki a 60-as években saját galériát alapított, ami a mai napig működik. Ő nagyon jóban volt Hantaival, és ő volt az egyetlen, akinek szerződése volt vele.

- *Most egy kicsit visszatérünk a Falk Miksa utcába. Volt egy egészen szürreális élményem, amikor legutóbb erre jártam. Egy rozszant autóból pakolgatott ki egy ember képeket, és magyarázott egy másik, jól szituált embernek. Ahogy mentem el, rápillantottam a képekre, Moholy-Nagyot próbált rászózni az illetőre, de teljesen nyilvánvaló volt, hogy nem eredetiek a képek.*

- Rettentő sok hamisítvány van, most már Reigl és Hantai is. Naponta kapom az e-maileket. Silányak a képek, és fontos gyűjtők küldik el, hogy ebből és abból a gyűjteményből van a kép, ami nagyon egyszerűen leellenőrizhető. Legtöbbször gagyí aláírás van rajta. Reigl-től is nagyon csúnyákat látok, és már Hantait is elkezdtek. Ebben az országban még kvalitásos hamisító sincs, ránéznek a képre és nem értik. Hantainál amikor a kép egy gyúrt vászonra kerül, akkor az egy gyúrt vászon. Le van írva mindenhol, fotókon is lehet látni.

- *Nem tudom, ismered-e Cserba Júliát, írt egy könyvet a Franciaországba ment magyarokról. Ez egy vastag könyv, sorolja benne a neveket, hogy ki mindenki ment ki, akiből aztán nem feltétlenül lett ismert művész, de kiállítottak, sőt sokan ebből is éltek, mégsem lettek igazán ismertek.*

- Itt az a probléma, amikor Párizsban voltam, én is gondolkoztam egy ilyen könyv megjelenetésén. Még Júliával is beszéltem, de akkor neki már célegyenésben volt a könyve, viszont az a kategória, hogy franciaországi magyar művész, az lehet egy kategória, de az semmi. Ma is van egy csomó Franciaországban élő magyar művész, akiért egy lyukas fillért nem adnék, nem is tetszik a művészetük. Azt nem lehet csinálni, hogy összeöntünk mindenkit, mert óriási különbségek vannak minőségben. Reigl, Hantai, ők a jéghegy csúcsa. Úgy gondolom, Fiedler is nagyon fontos, a legjobb galériában állított ki a legjobb művészekkel. És még van egy sor olyan művész, akiről még nem is hallottunk. Látok képeket, kerülnek elő hagyatékok, más galériáknál is vannak nagyon jó művészek, és nagyon fontosak lesznek tíz év múlva. Csak még nem állították ki őket, még gyűjtik az anyagot. Én szerencsés voltam, mert pont olyan helyen voltam Párizsban, ahol lehetett ilyeneket találni. Amit Barki Gergely csinál, az is nagyon fontos. Amikor én megcsináltam a Réth-könyvet, abban írtam, hogy Réth ott volt az első kubista kiállításon 1911-ben a Függetlenség Szalonján. Ősszel már Csáky is ott volt. Lassan körvonalazódik, hogy itt volt 5-6 magyar művész, akik egyenrangúak voltak bárkivel, csak el lettek felejtve. Magyarok voltak, nem voltak mögöttük galériák, pont, mint Gusztáv Miklósnak, akinek a háború keresztbe vágta a karrierjét, egy vidéki kisvárosba kellett visszamennie, ahol rajztanár lett. A 20-as években még a legjobb galéria, a Rosenberg állította ki, ahol a kor legjobb művészei voltak, köztük Picasso is. A legnagyobb gyűjtőknek dolgozott,

akiknek a háza az art deco szimbólumai voltak. Csáky-nak, Miklósnak rengeteg alkotása volt ezekben a házakban, de ugyanúgy Brâncusi-nak és még sokaknak. Az emberek elfelejtődtek, de reméljük, egyre többet újra fel lehet fedezni. A magyar kubista kiállítástól nagyon sokat várok, rettentően jó anyag lesz.

- Több száz kedvenc művészem van, de van egy, aki ma is aktív. Először Németországba ment, onnan pedig Párizsba. Egyszer csak Mongóliában találjuk, most éppen Thaiföldön dolgozik.

- Örült ember (nevet).

- Jártam nála Párizsban, aatoth franyóról van szó természetesen. Ő is egy példa arra, hogy mennyire színes a művészeti világ, és mennyire különböző személyiségek alkotnak benne.

- Igen. Franyót kedvelem. A covid alatt végig Thaiföldön volt, thai felesége van, és egy buddhista kolostorba szokott elvonulni alkotni. Csinálja a tízméteres képeit, amik nagyon jók. Még Párizsból ismerem, a Magyar Intézetből, akkor még teljesen más, vörös képeket festett, és a Noir Désir progresszív zenekarnak készített díszletet. Voltak 15 méteres vásznai is.

- Inkább azt akarom kérdezni ez által, hogy te találkoztál-e olyannal, aki emberileg nagyon érdekes, és akkor már mindegy is, hogy mit alkot, mert annyira könnyen lehet vele barátkozni.

- Franyónál az, hogy milyen egyéniség, egy dolog. Emlékszem, amikor Magyarországra jött, még én ajánlottam be a Várfook Galériához. Mivel jó barátok vagyunk Franyóval, megkért, hogy külföldi művészeti vásárokon Párizsban, Londonban mutassam be a képeit. Sokszor viszem őket, de azért, mert el tudjuk adni. Volt egy kék sorozata 4-5 évvel ezelőtt, ami annyira jó volt, hogy megkértem, ha fest még ilyet, azt hozzám hozza. Emlékszem, a Masterpiece vásáron a megnyitón egyből eladtuk a képét. A vásárokon mindig csinálunk egy kis raktárt, hogy legyen nálunk több kép. Mondtam a kollégáimnak, hogy csomagoljuk el a képet, tegyünk ki egy másikat, még be sem tudtam írni a vásárló nevét, hogy hova kell szállítani, meg a számlát kiállítani, kiraktuk egy másik képét, és már azt is eladtuk.

- Van még valaki, aki benne van a fejedben, mint meghatározó művész?

- Reigl Judit volt, akihez nagyon nagy kötődést éreztem. Amikor találkoztunk, a műkereskedelemben nem volt semmilyen ázsioja. A 2000-es évek elején néha 1000-2000 euróért felbukkant valamelyik képe, ami senkit sem érdekelt annak ellenére, hogy akkor már komoly múzeumokban voltak képei. Judit egy nagyon melegszívű, egyenes ember volt. A saját életében felmerülő személyes problémákhoz is nagyon jó tanácsokat adott, sok mindent meg lehetett vele beszélni. Vele kapcsolatban van egy „csak azért” érzésem is, mert a francia galériások, akikkel Juditról beszéltem, és magyaráztam, hogy fontos művész, legyintettek, hogy ő, ilyen művészből van sok. És ezek a galériák most a kezüket-lábukat összetörik, hogy egy Reigl-képhez hozzájussanak. Most épp Potsdamban nyílik egy nagy absztrakt kiállítás, ahol a legfontosabb amerikai és európai művészek vannak, és Judit ott van. És most már mindenhol ott van, a Guggenheim szervez kiállítást Európába. A műkereskedelemben még mindig van egy nagy lépték-különbség a férfi és női művészek között. Néhány művésznél ezt már áthidalták, pl. Jean Mitchell, Louise Bourgeois vagy Frida Kahlo esetében, de még mindig elmaradnak a top férfi művészek áraitól.

- *És Vera Molnár? A covid előtt mintha egy picit felkapták volna.*

- Nagyon kedves ember, személyesen ismerem. Ő a számítógép által inspirálódva kezdett el dolgozni, de engem ez a világ teljesen hidegen hagy. Amikor nincs benne érzelem, csak a számok által meghatározott világ, az nekem idegen. Citrom Annát viszont nagyon szeretem, ő a számítógépen alapuló, de teljesen más stílusban fest. Konok Tamással, bár nagyon jó barátok voltunk, sokáig nem foglalkoztam. Segítettem neki képeket felrakni egy galériában a Bastille-nál. Amikor először tértem vissza Magyarországra, nála voltam vendég, de nem szerveztem neki kiállítást, mert az ő konstruktívabb látványvilága nem hozott lázba. De Tamásról megváltozott a véleményem, és szerencsére a halála előtt még az utolsó kiállítást itt a galériában tudtuk megcsinálni. Valószínűleg hiba volt, hogy nem foglalkoztam vele, de egy galéria nem vállalhat fel mindent, és a háború utáni absztrakt világ sokkal közelebb áll hozzám.

- *Egy Reigl Judit kvalitású művész után nehéz lehet hasonló, de kevésbé színvonalas művésszel dolgozni.*

- Ezért váltottam a kortársra. Ha az ember egy ilyen szintre ért, nagyon nehéz hozzá művészeket találni. Vannak még művészek, akiket most próbálunk előszedni, de ők sosem lesznek azon a szinten. Beöthy Steiner Anna nagyon jó művész, Földes Péter szintén, szóval azért léteznek, és nagyon vágyom rá, hogy találjak még. Az egyik kedvenc művésszem Prinner Anna, aki Párizsba költözése után az Anton Prinner nevet használta. Talán az egyik legfantasztikusabb absztrakt szobor, amit valaha láttam, azt ő csinálta, és a dallasi múzeumban van. Egy négyzet formájú alapja van, de ha élbe állítod, teljesen más ad ki. De vele se lehet foglalkozni, mert nagyon ritkán lehet találni tőle bármit. Ezért kezdtem el korai kortársakkal foglalkozni, mert abban a vonalban már nem lehetett találni olyan művészt, akitől művek is vannak. Gyengébbekkel pedig miért foglalkozzam?

- *Múltkor láttam egy nagyon érdekes művészt a galériádban, felírtam magamnak a nevét: Hur Kyung-Ae.*

- Ő volt az első koreai művész. Az egyik haverom, Fabian Massico, aki egy galériában dolgozott, szervezett egy koreai lánynak lakáskiállítást a Rue de Seine-nél. Épp ott ebédeltünk, és adott egy meghívót, amin egy fehér kép volt, és sok csik volt rajta. Arra kért, hogy menjek el, nézzem meg. Megígértem, el is szaladtunk megnézni. Az ő technikája az volt, hogy 10-20-30 akrilréteget felvitt egy vászonra, és utána valamilyen szerszámmal visszakaparta. Amikor megláttam, beugrott, hogy Judit és Hantai ugyanezt csinálták végül is, a roncsolását a képnek. Judit egy függönykarnissal csinálta, Hantai egy ébresztőórával. Ez a koreai lány valamilyen szellemi rokonságban lehet, igaz, fél évszázaddal később. Megfogott ez a látvány, és vettem négy képet. Apám meglátta a képeket, azt mondta, ezek semmire nem jók. Meghoztam a galériába, a kollégám is azt mondta, nem érti, ezeket minek vettem. Nekem tetszettek. Később felhívtam a művészt, hogy érdekelné-e Magyarországon egy kiállítás. Hat hét alatt le is szállította a kiállítás képeit, és adtam is el belőlük néhányat. Utána elmentem a Brafára (Brafa art fair, Brüsszel, minden év januárban), és 15 képét eladtam, ami egy kortárs festőtől sok. Utána való évben megint vittem képeket tőle, és megint eladtam. Emlékszem, hogy következő évben írtuk alá a szerződésünket három évre, azon a vásáron négy nap alatt eladtunk tőle mindent. Három napig installáljuk a műveket, és közben

a galériások is körbejárnak, hogy a legjobb művekre lecsapjanak. A legjobb boltok ilyenkor mentek, én a Hantaikat mindig eladtam megnyitó előtt. Ebből óriási botrány volt Bazelben, mert amikor megjött 200 privát repülő a megnyitóra, hogy vásároljon, minden fontos kép el volt adva. Kiderült, hogy egy amerikai gyűjtőtársaság építési karszalagokkal jött be az építés alatt, és akkor megvették a képeket. Hur Kyung-Ae műveinek Brüsszelben már a megnyitó előtt eladtam egy jó részét, és felhívtam a feleségemet Pesten, hogy szedjen össze mindent, ami a galériában van, és valakivel küldje el Brüsszelbe. Beszélni kellett a vásár igazgatójával, mert a Brafánál a galériás beviszi a képeket, installálja, ami a raktárban van, mindent ki kell pakolni, számot kell rá rakni, és le kell adni egy listát. Kortárs galéria 3-4 volt akkor a Brafán, ők is inkább David LaChapelle-t árultak. Miután kipakoljuk a képeket, ott kell hagyni a vásárt másfél napra, és be sem mehetünk. Ott van egyiptomi művészettől kezdve antikon át minden, körülbelül száz szakértő végignézi a műtárgyakat, és amiről ők úgy gondolják, hogy probléma van velük, azt fogják, berakják egy raktárba, és a galériás akkor látja megint, amikor vége van a vásárnak. Nagyon szigorú szabályok vannak, és amikor beszéltem a vásár igazgatójával, akkor mondtam neki, hogy én mindent eladtam ettől a lánytól, hadd hozzak még. Nem kell szakértő sem, mert kortárs. Mondta, hogy megbeszéli a bizottsággal, egy óra múlva szólt, hogy hozhatom a képeket. Telefon Pestre, egy nagyon kedves barátom bepakolta a képeket, és hozta a Brafára. Azok is elmentek. Hívtam a művészt, hogy kell még kép, aztán mentem vissza a vásárigazgatóhoz, hogy hozhatok-e még. Azon a vásáron 62 képet adtunk el csak tőle, és ez egy óriási változást hozott az ő életébe is, és utána rengeteg kortárs galéria kezdett jönni a Brafára. Voltak nagyon furcsa történetek is. Jött egy ember, hogy tetszik neki egy kép, mondta, megbeszéli a párjával, visszajön egy óra múlva. Mondtuk neki, foglalja le, adja meg a telefonszámát, mert van rá más érdeklődő. Á, úgyse viszik el ezt addig, így ő. Meg volt beszélve, hogy két óráig tartsuk neki a képet. A kollégám beszélgetett egy másik érdeklődővel, akit szintén érdekelt a kép, de az eredeti érdeklődő, bár visszaért kettő előtt öt perccel, látta, hogy beszélget valaki mással, és nem akart közbeszólni. Vártunk két óra öt percig, és mivel nem jött a gyűjtő, odaadtuk a második érdeklődőnek. A gyűjtő ott volt, csak nem ment oda, ebből botrány lett, jött a vásárigazgató, és valahogy megbeszéltük. Utána jött vissza, hogy gratulál, mert ilyet még nem látott.

- *Azért ezek tényleg látványos képek voltak, még bennem is átfutott a gondolat, hogy meg kéne venni az egyiket.*

- Volt egy ugyanolyan narancssárga kép. Akkor a hölgy azt beszéli meg, de mire visszajött, eladtuk. Sírt a hölgy a standunkon. Mondtuk neki, kértük, hogy foglalja le, rárakunk egy zöld pöttyöt, és akkor tartjuk neki. De ha nem mondja, vagy nem ad egy telefonszámot hozzá, akkor nem fogjuk tartani. Emlékszem, hogy Csernus galériásával kávéztunk, fontos gyűjtők jöttek a vásáron. Onnan tudtam, hogy fontos ember van nálunk, hogy az összes galériás ott mászkált a standunk előtt. Ennek híre ment, és fél éven belül mindenki tudta Koreában, hogy mi vagyunk a szupergaléria. Utána egy csomó koreai művész akart velünk dolgozni, nagy lendületet kapott a galéria a koreai művészek által.

Köszönöm szépen a beszélgetést.

A jelenet a klasszikus angol "party" jegyében indul. Ünnepeyes, kissé feszés a hangulat. A résztvevők kisebb csoportokba verődve udvariasan beszélgetnek, kezükben pohár ital. A klasszikus szalonöltözet egy-egy darabját viselik (pl. fél kézen fehér kesztyű szmoking, frakk, cylinder, sétapálca, monokli) más jellegű és alkalmi ruhákkal vegyesen (pl. vankori egyenruha, kínai népviselet vagy arab burnusz, livré), néhányan pedig virágdíszben. A party alatt magnetofonszalagról megy a megjelölt szöveg és zene, néha hangosan. A színpadon szalma. Néhányan ülnek, mások fekszenek. Egy hölgy óriási zoknit köt. Valaki megkötözve fetreng. A nők lehetnek hálóingben, csipkében, kombinéban, estélyi ruhában, bőrruhában, feketében, vegyesen. Egy személynek a következő feliratú tábla lóghat a nyakában: **MEGDÖGLÖTTEM**. Egy nő gépiesen ismétli: **SZERETLEK, SZERETLEK**. A megkötözött személyt a jelenet végéig feloldják, s nagy áhítattal veszik körül, mint egy idegen égitestről érkezőt, vagy mint a Megváltót.

monokli) más jellegű és alkalmi ruhákkal vegyesen (pl. vankori egyenruha, kínai népviselet vagy arab burnusz, livré), néhányan pedig virágdíszben. A party alatt magnetofonszalagról megy a megjelölt szöveg és zene, néha hangosan. A színpadon szalma. Néhányan ülnek, mások fekszenek. Egy hölgy óriási zoknit köt. Valaki megkötözve fetreng. A nők lehetnek hálóingben, csipkében, kombinéban, estélyi ruhában, bőrruhában, feketében, vegyesen. Egy személynek a következő feliratú tábla lóghat a nyakában: **MEGDÖGLÖTTEM**. Egy nő gépiesen ismétli: **SZERETLEK, SZERETLEK**. A megkötözött személyt a jelenet végéig feloldják, s nagy áhítattal veszik körül, mint egy idegen égitestről érkezőt, vagy mint a Megváltót.

URAM SAJÁT BEVALLÁSOM SZERINT A LAPOSTETŰK NÁDCUKORRAL VALÓ IDŐSZERŰ MISZERINT LÉVÉN TELI-HOLD TEHÁT EROTIKA MELYBEN A GYŰRŰSUJJAKNAK SZABAD TERET BIZTOSÍT AZ UFO A NYERS HALADÉK-TALANUL NYERS NYERS DARWIN-FÉLE HIPOTÉZISNEK MEGFELELŐ GILISZTÁK CSALÁDJÁBÓL SZÁRMAZÓ CSECSEMŐ KÉTSÉGBEEJTŐ ÁM EGYET-ÉRTŰNK ABBAN HOGY A FAJFENNTARTÁS EZŰSTGILISZTÁS HINTA-PALINTA NEM E HOSSZÚKÁS HÓLGY KÓRIGÓI DE AZ IDŐ URAM AZ IDŐ RINGLÓBA HA ÚGY TET-SZIK HARAPÓTÓBA KAKASKUKORÉKOLÁS A PAPANOM ALATT

eine ma
szombat
van

42

42

február hava és huszonnegyedik ezerkilencszázhatvannyolc
betöltöttem hatvanadik életévemet

azt
hiszem
megdöglöttem

szopjon ön is
kecskét

zaista su safa i merva alahovi znakovi i ko
hodo časti kabu ili umru
učini neče pogrešiti
ako ophodi ko u
savršenom
obliku
učini
dobro
alah

sigurno
nagradaje
i zna

elektronikus zene PUNKtuális zene
dodekafon zene szintetikus zene
sinus hang tongenerátor magnetofon
mikrofon televízió etilén orgona
remélem kedves barátja jó egészségnek örvend
és nem divat már a rózsaszínű ing a virágos is
múlóban inkább a narancssárga sárga pán-
tokkal betöltöttem tizennegyedik életévemet
illene már megnősülnöm
küldjön nekem virágot októberben
negyvenkettedik
októberem
ön félreértett
engem
én

önből is katonát
fogok csinálni jó katonát
ÉS hősi halált fog halni
mint gyermekeim
mint feleségem

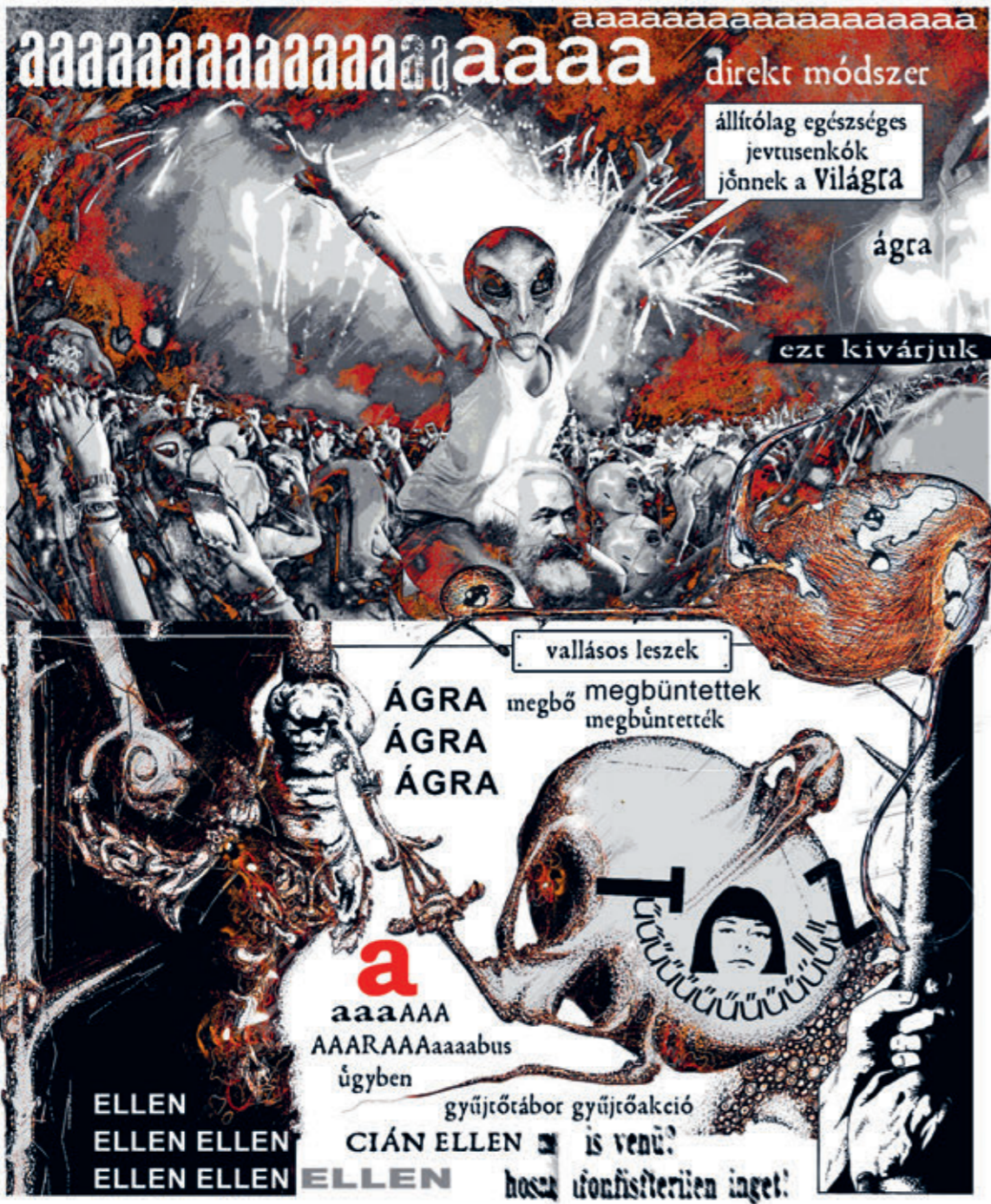
mint én
& ön következik!

androgyn vagyok
gyereket szültem
fiam katona vietnamban
mindegyik
gyerekem
katona
katona vagyok

én is

a feleségem is katona

nő:
férfi:
nő:
férfi:
nő:
férfi:
nő:
férfi:

KÉREM A HEGEDŰIMET HALÁLOM UTÁN TUDOK LEGJOBBAN JÁTSZANI.

Honnan jössz?

A tóról dél felől.
Kifolyik-e a tóból a víz.

Nem uram még nem folyik ki.

Ennyi esőzés után mért nem áradt ki a tó.
Hogy kiöntson ugyan már.
Megtörtént-e már hogy egy kalpagból
nem ömlött ki a víz.

TERÍTSE RÁM KÖPENYÉT!

nő:
I. úr:
II. úr:
nő:
I. úr:
II. úr:
nő:
férfi:
I. úr:

Napnyugta után rám vazelhet a menyasszonya.

Kitette már cinóber emlőt.

RIGÓKAT KÖPTEM TAVASZ LESZ.

Tartalmazza-e a kutya buddha tulajdonságait.

Mú múl
Mú múl
Múúúú!

MúMú

FENN AZ ÉG LENN A FÖLD EGYEDŰL ENYÉM

A DICSÓSÉG.

A kezem buddha kezéhez hasonlatos
a lábam pedig egy szamáré.

A LEGUTÓBBI ESŐK UTÁN A MOHA
ZÖLDEBB MINT BÁRMIKOR.

Kérek még cinóber emlőidből.

Elvéreztek az almák az asztalon.

VÉRZIK A MENYASSZONY ADJUNK
NEKI PIROS CÉRNÁT.

Egy ifjú áll az ajtónál ollót adok
neki citerát adok kést adok.

Nem ezért jöttem a pokrócért
cinóber nyakadért sós kőrmödért.

KINYITOTTAM AZ AJTÓT ERRE ESTE LETT.

Az almát megtöröltem és megettem.

A törött poharakon kívül van még pohár de
nincs madárfütty.

Az ajtón kívül nincs senki.
Nincs is ajtó csak ollóm.

nő:

II. úr:

A DIAFRAGMA A HASÚREGGEL EGYETEMBEN
NAGY HATÁSSAL VAN BIZTONSÁGI ÉRZETŰNKRE.

nő:
férfi:
nő:

Valaki áll az ajtónál.

SZERETLEK.

Utánaszólok. MI A KŐHID? Mi a kőöőőhíííííid? Miiiii
aaaaa kőöőőőhíííííid? Miiiii aaaaaaaa
aaaaa kőöőőőhíííííid? SZERETLEK

POGACSA LEEJTVE
POGACSA FELÖLTÖZVE
MOHAKÉK RUHABA

uram kedves mulligan úr

URAM KEDVES MULLIGAN ÚR

MIÉRT HORD ÖN VISELŐS NADRAGOT

KÉREM NE BESZÉLJÜNK NAGYANYAM NAPER-
NYÓJÉRŐL INKABB ADOK ÖNNEK EGY POGACSAT

HALLJA
MAGA MÉDDIG
AKAR ENGEMET
FURIKÁZNI

EGY PILLANAT URAM
CSAK KIVESZEM A BELÉT

MI A VÉLEMÉNYE AZ
ÖNGYILKOSSÁGRÓL

VIGYAZZON URAM LESZARHATJAK
HOSZ A YUBILEYUS OIANDÉKOT!

HELYZETFELISMERÉS

Ágoston Lóránt kiállítása, Szeptember 2-24., megnyitotta Révész Emese

AMÓBA – DAGERROTÍPIÁKON

Bartus Ferenc kiállítása,
szeptember 30. – október 22.

Amikor néhány évvel ezelőtt megnyitottam Bartus Ferenc kiállítását a Magyar Műhely Galériában, megemlékeztem Margaret Atwood egyik disztópiáját, melyben egy mesterségesen elszabadított vírus gyakorlatilag kipusztítja az emberiséget. Most, mikor megnyitotta - Nagy Zopán közreműködésével - Bartus Ferenc kiállítását az MMG-ben, ezt csak virtuálisan, otthonról tehetem, egy, az emberiségre rászabadult vírus következtében.

Kézenfekvő dolog lenne azzal folytatni, hogy lám, a művész már idejekorán meghallotta az apokaliptikus lovasok dübörgését. Ám túlságosan is kerek lenne így e mostani történet, melynek lényege viszont éppen az, hogy nincs középpontja, nincsenek szélei, idővonala repedt, szakadozott, a kavargó homályból itt-ott villannak fel értelmezhető részletek. Korábbi, rejtélyes, szinte emberként viselkedő állatok, homunkuluszok és zombik hol szarkasztikus, hol mélabús találkozásait megjelenítő képei inkább egy időn kívüli világban, egy félig még éretlen, félig már poshadt Paradicsomban lebegtek. Újabb művei viszont - melyek mintha tíz évvel korábbi, túlexponált fotókra emlékeztető munkáira utalnának vissza - teret, időt és történelmet találtak maguknak.

A kiállításnak nem véletlenül *Flashback* a címe. Hátraarcok, visszavillanások, ókori vakok magnéziumfényei. A tér pedig, ahogy Mányoki Endre írja, „a szét-szórt időből képződik, rétegenként, egymásra torlódva, egymást takarva, rejtve”. S minden villanás, minden réteg valamiféle fakó homályból bukkan elő. Mintha amúgy is sérült, vakfoltos, penészes dagerrotípiák rakódtak volna egymásra a múlt különböző korszakaiból, mintha egy mágikus eljárás során egymáshoz, egymásra préselődtek volna az ezüstözött rézlemezek, a folyamat során csupán néhány részletüket, töredéküket megőrizve.

Bartus fekete alakjai a történelem negatívjai, az ő testüket borította be a pompeji lávafolyam, ők üldö-

géltek a hirosimai atomrobbantás epicentruma közelében, hogy a radioaktív sugárzás fordított árnyképet csináljon belőlük. Tanúk, akik már egymást sem látják, s aligha ismernének fel mást a Klee nyomán Walter Benjamin által felidézett Történelem Angyalán kívül, aki „Arcát a múlt felé fordítja. Ahol mi események láncolatát látjuk, ott ő egyetlen katasztrófát lát, mely szüntelen romot romra halmoz”.

De némelyikük lehetne akár titokzatos ősanya, egy afrikai törzs elfeledett Magna Matere. Vannak közöttük vaskos, szinte animális asszonyok, s karcsú, egymástól is elforduló negatív najadok és nimfák. Az őket körbefogó, bizonytalan, roncsolt közegben egyedül ők, az általuk biztosított generációs ciklusok jelenthetnek némi bizonyosságot. A feltehetően különböző korokból és kultúrkörökből felbukkanó, flashbackelő jövevények nem igazán vesznek tudomást egymásról, s egy park (?) rácskerítésén, az egyik képen feltűnő historizáló tornyos épületen kívül nincsenek olyan motívumok, tárgyak,

attribútumok sem, melyek fogódzót nyújthatnak nekünk. Bartus enyhén szólva sem tartozik a szájbarágós, az álmait, üzeneteit, szorongásait gondosan megmagyarázó, megcsócsáló s használati utasításokkal ellátó alkotók közé. Már e mostani sorozatnál elvileg jóval

narratívabb, lamantinokat, majmokat, kutyákat, pity-pangot fújó csecsemőket rejtélyes szituációkba terelő művei esetében is szükségtelen volt segítségül kérni a szurrealista-onirikus művek desifrizálásához igénylendő eszközöket és forrásokat. Szinte törvényszerű, hogy kicsorbult rajtuk Freud vagy Jung álomfejtéseinek mégiscsak az emberi psziché mélyrétegeit szisztematizálni képes rendszere. Fura módon mintha még többre mennének a vásári lunatikusok, papagájos jövendőmondók, kalendáriumi álmoskönyvek triviális, vagy az ad hoc véletlenre építő metódusaival, ahol a „csak” minden szempontból érvényes válasz lehet.

Mostanra mindez tovább nehezebb, hiszen a „történet” végleg (?) elveszett, helyette csak a minduntalan megszakított, zárványokba zárt történelem marad, vagy - ugyancsak Mányoki Endre szavaival - „a létezése szélén imbolyogva folyton-folyvást a születés titkát” felfejteni kívánó emberiség próbareggelije. S ennek aktőrjei, a több képen is feltűnő vaskos, kopasz, dús emlőjű asszony, s a többiek, az égre néző, a kezét csípőjére tevő, az arcához nyúló nőalak, a szilfid ikerpár. S mindenekelőtt a köröttük hullámzó, őket előhívó, éppolyan nehezen meghatározható és kódolható, hol iszamósan zselészerűnek, hol rozsdafoltok tarkította, ragyák verte fémes felületnek ható közeg, mely néhány képen önálló szereplővé, taktilis képességeinket is bizsergésre készítő, hol nyúlós, hol lebegő, hol pedig földtani mintákra emlékeztető felületté válik.

Ezek a részletek - ellentétben Nádas Péter önéletírásának címével - nem „világnak”, nem emelkednek ki értelmezhető, racionalizálható szigetek gyanánt az emlékezet amorf plazmafolyamából. Néma árnyakként derengenek csupán, szigetekként a színek kocsonyás közegében. Mindenesetre becsüljük meg őket, mert ha ők is elmerülnek, nem marad más számunkra, mint a Bartus egyik (korábbi) képén bús eltökéltséggel korszolyázó, nyomainkat már csak arcvonásaiban őrző amőba.

PATAKI GÁBOR

KELET-KÖZÉP-EURÓPAI EZREDFORDULÓS MŰVÉSZGENERÁCIÓ

Huddle című nemzetközi kiállítás,
október 27. - november 19.

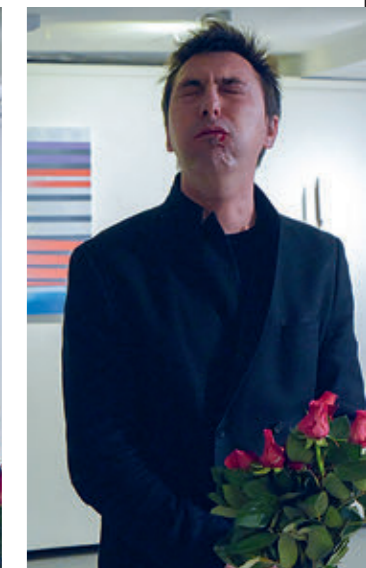
Hatvanöt éve Budapest utcáin még a szabadság szelleme volt kitapintható, senki sem érezte a közelgő szűkeség és bezártság korszakát. Néhány magyar fiatal a leverte 56-os szabadságharc után Párizsba emigrált. Pár évvel később, 1962 táján útjára indították a Magyar Műhely folyóiratot.

A folyóirat szerkesztőinek és szerzőinek a küldetésstudata az avantgárdban mint attitűdben gyökerezett. Kassák Lajos munkássága volt mérvadó a számukra. A Magyar Műhely korabeli világnézeti mission statementjeként olvasható Nagy Pál Várkonyi Nándornak írt levele: „A Műhely kizárólag irodalmi, művészeti folyóirat (bocsánat, és kritikai), politikával nem foglalkozunk. Senki előtt nem titok azonban, hogy szerkesztői baloldali érzelműek, szocialisták. Ezzel a hazai hivatalosak is tisztában vannak, éppen ezért nem támadják feleslegesen a lapot. Azt azonban már nem tudják elviselni, hogy önálló véleményünk van, nem fejbólintó Jánosok, hanem írőköztestársaság vagyunk” - olvashatjuk Sulyok Bernadett *A párizsi Magyar Műhely mint a Kádár-kori Magyarországon tiltott/tűrt alkotók megnyilatkozási terepe* című tanulmányából. Miközben 1956 után a magyar emigráció javarészt Nyugatra tartott, a vasfüggöny le-hullása utáni, majd a 2004-es EU-tagság létrejöttékor honfitársaink migrációja mai szemmel nézve egy közös európai házon belüli mozgásnak tekinthető.

Hiszen a kulturális, értékrendbeli és nyelvi különbségek 1956 táján éppúgy léteztek, mint ahogyan ma is, mégsem jelentettek lényegi akadályt nyugat-európai integrációjuk kapcsán. Egyesek az 56-os magyarok menekültként való befogadását a jelenlegi magyar kormány

Marko Marković

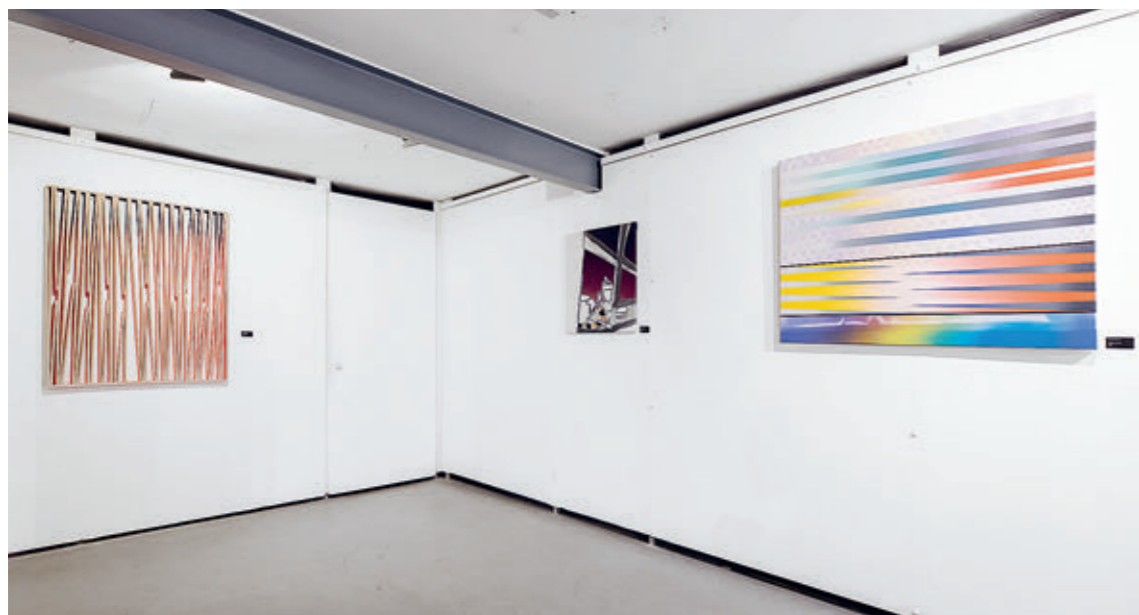
migrációellenes hozzáállásának kritikájára használják fel. Merőben más a helyzet a jelenlegi migránsválsággal, mivel a távoli kontinensekről érkező embertársaink vallási, nyelvi, kulturális és életviteli eltérései komoly kihívást jelentenek európai integrációjuk kapcsán.

A centrum és a periféria közötti tudás, úgymint az attitűdök transfere az internet és az angol nyelv egyeduralma által új méreteket ölt. Míg a hidegháborús korszak vasfüggőnyt hozott létre közös Európánkban, elidegenítve egymástól kontinensünk nyugaton és keleten élő nemzeteit, addig a mai fiatal Kelet-Közép-Európa *feltörekvő* művészei számára elég néhány instagram vagy facebook profil felkeresése, és máris „láthatják”, „olvashatják”, mi történik a világban, azaz a világhálón. Ők már egy új Európa és egy új európai közélet hírnökei, amelyre éppoly szükség van, mint a nemzeti szintű közéleti kérdések megvitatására. Antal István, a *Huddle* kiállítás kurátora művészeti kutatását a következőképpen vázolja: „Művészeti érdeklődésemet nagyrészt

a szocialista korszakban kezdődő, Európába irányuló migráció és az e jelenségeket kísérő társadalmi problémák vezérik.

Az Európán belüli migráció témája különösen érdekel, a gyakori utazásaim és az első kézből szerzett tapasztalataim miatt is. 2012-2014-es projektjeimben az akklimatizáció, az integráció folyamatait a képzőművészet eszközeivel akartam bemutatni.” *Dice/dobókocka* című műve kapcsán hat témakört határoz meg: integráció, disszidálás, kivándorlás, asszimiláció, reinkarnáció és áldás. Ennek az új milleniális generációnak, helyesebben az ezredefordulós nemzedéknek „az ott-hona az, ahol stabil a WIFI-kapcsolat”, idézhetnénk Susanne Flock osztrák művészt.

A kiállított alkotások jelentős része a koncept arttal vagy a konceptuális művészet hagyományaival rokonítható. Jó példák erre Balázs Nikolett feminista témákat is érintő konceptuális plasztikai vagy Oscar Cueto akciói, performanszai, konceptuális tájkép-intervenciói. Éppúgy,

Csizik Balázs fotói

Anthony Vasquez, Vámos János, Kusovszky Bea

Bartosz Dolhun

mint Csizik Balázs fotóalapú munkái, melyek a fából faragott, filozofikus ihletésű koncept objektetekig terjednek. Bartosz Dolhun konceptuális szobrai, térintervenciói tovább bővítik ezt a csoportot.

További része ennek az attitűdnek Elisabeth Falkinger tájművészete, vidám, zenés, traktoros utazásai, amelyek az ember és környezete viszonyait vizsgálják, Bruno Latour *Actor-Network Theory* elméletének a tükrében. Míg a már idézett Susanna Flock a test és technológiai-
lag közvetített környezetének a kapcsolatrendszerére

fókuszál. Hajgató Terézia *Mimikri* című konceptuális szék-festmény sorozata Joseph Kosuth fogalmi koncept installációit idézi fel számunkra. Rafael Lippuner svájci születésű, jelenleg Ausztriában élő villamosmérnök és művész kevert médiumú techno-plasztikai, high-tech kiterjesztett valóságai, interaktív installációi és intervenciói, éppúgy, mint kiállítástervezési munkái tovább gazdagítják a nevezett művészcsoportot.

Marko Marković horvátországi művész mixed-media alapú, politikai és társadalmi struktúrákat kutató munkái

a társadalmilag elkötelezett művészeti gyakorlatot képviselik. Gazdag performansművészeti tevékenység van mögötte, amelyben a test mint művészeti kifejezőeszköz szolgál a különböző identitáskérdések felfedésére. A közönséggel szellemi kapcsolatot teremtő előadásai érzelmi síkon is intenzív hatásúak. Aktív projektszervezői, oktatási és kuratori tevékenysége mellett szintén integráns része a kelet-közép-európai ezredfordulós művészközösségnek.

Az Y, Z generációváltás kapcsán az 1995-ben született Mihályi Fruzsina találóan fogalmaz:

„Nem törekszem diplomahalmozásra ahelyett, hogy végre igazából cselekedni kezdjek. Nem halogatom a felnőtté válást, az Y generációs éneket mégis ezzel vádolják. Nem akarom az időm nagy részét online tölteni, nem szeretnék beállni a sorba és Insta-sztorikon keresztül élni az életemet. Nem akarom, de a Z generációs éneket mégis ezt akarja ráerőszakolni a társadalom. A generációváltás kellős közepén születtem bele egy olyan világba, melyben az emberek az életüket a Google-ön keresztül próbálják megérteni, a Facebookon akarják megélni és az Instagramon szándékoznak elmesélni.”

Üveges Mónika

Az 1987-ben született, Y generációs Leonhard Müller fiatal kora ellenére gazdag művészeti produkcióra tekinthet vissza, installációi, environmentjei, performansai több díjban is részesültek. Az ugyancsak Y generációs Plank Antal szobrász és éremművész izgalmas hajtogatott térbeli elemekből épített szoborformázatai, amelyek több Magyarországi köztéren is megtalálhatók, folytatják ezt a sort.

Puskás Melitta Flóra a női szerepek érzelmi megélésének disszonáns önkeresési folyamatait ábrázoló festészete illeszkedik a korszellem nőszerepeinek új megközelítéseihez. Ezzel szemben Sibitka Anna (Panni) *Ragyogó szocializmus*, illetve *House tour* festménysorozatai élénk, letisztult színfelületeikkel a lakberendezés és képzőművészeti alkotások együttélését kutatják, illeszkedve a Gerhard Richter-féle *kapitalista realizmus* képzőművészet kategóriájába.

Céline Struger osztrák művész rendkívül szerteágazó, a tudományosság és az esztétikai élmény dualizmusát hangsúlyozó, a forma és a szubsztancia összefüggéseit kutató mitikus archeológiai formái alapozzák meg az installációit, éppúgy, mint a geológusokkal és paleontológusokkal való együttműködése a kortárs képzőművészet keretein belül. Kiváló példája a transzmediális művészeti gyakorlatnak. Műalkotásainak hangulatával, érzékenységgel Emilie Syme-Lamont ausztrál művész filmszerű, a gothic és a horror hangulatát megidéző, érzéki festményei, rajzai, naplói, installációi olyan pillanatok örökítene meg, „amelyek elvesztek, rögzültek, torzult emlékeként élnek vagy elhomályosulnak a felidézés folyamatában”, olvashatjuk a művész ars poeticájaként.

A rendkívül tevékeny Szabó Kristóf képző- és média-művész installációin, festő- és vetítívásznain a befogadóval keresi a kapcsolatot, az interakció lehetőségét. A *Ziggurat Project* tagjaként különböző társművészeti együttműködésekkel is kísérletezik.

A számomra is különösen izgalmas kérdéskör a film és kortárs képzőművészet viszonya, amelyet Patrick Topitschnig osztrák filmrendező, fotográfus és audioművész a kortárs képzőművészet eszköztárával, azaz vizuális kultúránk hollywoodizációjával kutat, egyúttal keresve a közös kreativitás, a kollaboráció lehetőségeit is a két kreatív iparág között. Színházi projekteken is aktív. Művészeti tevékenységéért számos díjban részesült.

Részben a beuysi szociális plasztika hagyományához viszonyulnak Reinhold Zisser osztrák művész futurisztikus, helyspecifikus installációi, mint amilyen a *musoä* – Társadalmi Esztétika Múzeum projekt, amelyben a nem-helyek (non-site) újra jelölésére, kisajátítására és felhasználására tesz kísérletet. Merőben más médiumot és tematikát választ Üveges Mónika képzőművész, aki fiatal kora ellenére sokrétű alkotói tevékenységgel rendelkezik. *Viscosity* sorozata jól példázza a többszöri médium- és formaváltás folyamatán keresztül az anyag és a pillanatban létezés viszonyát. Anthony Vasquez Budapesten élő amerikai művész faobjektjei, az emberiség közös égboltját ábrázoló festményei zárják ezen erősen szubjektív válogatást.

A festészeti produkcióhoz szorosabban rokonítható alkotók közül megemlíthető Keresztesi Botond képzőművész High-Tech, a kubizmus, a futurizmus és a szürrealizmus által megihletett alternatív valóságai, ahol a festészeti ideától a digitális képszerkesztésen keresztül végez transzmutációt a festménybe, így annak médiumába visszatérve a jelenkor vizuális kultúráját kaleidoszkopikusan randomizálja. Bence Péterrel (ENA) közös *Dreamy Hungarian Landscape* című projektjükkel 2018-ban a Velencei Biennáléra is pályázott. Kusovszky Bea festészeti új-akadémizmusa a festészeti médium korlátait feszegető alkotásaival a geometriai és kromatikus anyagok transzparenciáját vizsgálja. Olyan örökös festészeti kihívásokat idéz, mint például egy prizma fénytörésének az ábrázolása. A felsorolást

Balázs Nikolett

Vámos János fiatal felvidéki festő őszinte, figuratív festészeti megnyilvánulásai keretezik.

A *Huddle* kiállítás feltörekvő fiatal művészei egy nemzetközi képzőművészeti együttműködés kezdetét jelenthetik, amelynek folytatását izgalommal várhatjuk. A feltörekvő jelző közelebbi elemzése, amely részben összefügg a klasszikus avantgárd úttörő, újító, határfezegető értelmezésével, felveti a művészet fogalmának az aktualizálását is. „Hogy mi a művészet, azt megállapítani nem, csak eldönteni lehet”, mondta Erdély Miklós. Az új a világban mindig is valamihez képest, illetve saját szabályai szerint nyilvánul meg. Zárógondolatként a Magyar Műhely Galéria generációfrissítési elharcosának, Szombathy Bálintnak a *Marék homokot szorongatva – Vallomás ars poeticám párologtatásáról* című írásából idézve feltételezhető, hogy: „a művészet önmegsemmisítése és önnemzése ciklikusan váltja egymást [...], a művészet fogalmi modellálása általában csak egyfajta művészetre vonatkozatható a művészetben belül, ezért mindig újra kell kezdeni a kísérletet, tudván, talán sohasem jár megnyugtató eredménnyel. Sőt biztosan nem vezet végső megoldáshoz, mégpedig a művészet fogalmának mindenkorri képlékenységből és öngeneráló tulajdonságából következően.”

VOJNITS-PURCSÁR VÍTÓ

ÁTTŰNÉSEK, ÁTJÁRÁSOK

Pester Anna Maradék című kiállítása,
november 25. – december 17.

Pester Annának nem túl régi, alig fél évtizedes praxisa a festészet. Ez a kezdetiség a minden irányú kiterjedés, a kiteljesedés lehetőségét hordozza – tematikai és technikai értelemben egyaránt. Ugyanis a pályakezdeti helyzet sajátossága, hogy az alkotó a lehetséges festőutak, eszközök és eljárások sokaságával szembesül – egyszerre. Jobbára még eldöntetlen helyzetben áll, így utakat próbálgat, kereső utakon jár, hogy a benne feszülő kifejezési vágynak megfelelő formát találjon.

Az alkotó mégis kissé már elköteleződött. Jellemzős, de nem kizárólagos eljárása, hogy a gyakran modell nyomán készült kézi rajzot szkenneli, majd digitális átírásokat, torzításokat, deformálásokat hajt végre. Ezek a bázismunkák utóbb festett hátteret kapnak, maguk is festékekkel telítődnek, töredékes képi elemekkel egészülnek ki, illetve egyéb, további beavatkozásokon esnek át. Néha persze megsemmisülnek. Eltorlaszolódnak az applikált, montázsolt és kollázsolt felületek, a markáns faktúrák fojtásában. Helyük mégis az áttűnés helye. Így jönnek létre töredékelemkből és foltok halmazából, szövegelemkből és festéklerekásokból, csöpögtetett és

csurgatott festéknymokból azok a kifejezetten épített, felépített alkotások, amelyekben a képi elemek nem ritkán egymással is vetélkednek. A különböző technikák, a grafika és a festészet, a digitális lehetőségek keresztezésével, ötvözésével, köztük az átjárás megnyitásával sajátos, hibrid látványfelületek képződnek.

Maradék – így szól az elbizonytalanító, mert többértelműséget hordozó tárlatcím. Talán a feleslegre utal, mint többletre, ami fennmaradt valamiből. Talán arra, ami az idő teltével még fennmarad valamiből, mint maradvány, maradék. Ha az alkotó jellegzetes munkamódszerére tekintünk, úgy adódik a magyarázat, hogy alkotásainak kéznél lévő anyagainra gondoljunk, egész pontosan arra, hogy az alkotófolyamat során maradékanyagokat használ fel, hasznosít újra – ökológiai tudatossággal.

A Magyar Műhely Galériában kiállított alkotásai ugyan tematikus egységekbe rendeződnek, valamiféle rendezőelv, vezérfonál érvényesülését sejtetik – noha mind töredékek: a test, az elme, a maradék töredékei.

Kitüntetett példája ennek az *Eladó élet* című munka, amely egy talált tárgy és az alkotói lelemény szerencsés találkozásának a megnyilvánulása. Az *Eladó élet*: egy gondolat portré-csendélete. Talán sokaknak ismerős a kép centrumában kirajzolódó, noha inkább elmosódottan megjelenő kettős figura, egy férfi és egy nő

alakja. Nagyszüleink festett vagy fotografált képét idézi, ahogy a házasságkötés vagy egyéb évforduló alkalmával megörökítették őket. Emlékük, miként életük műve, halványodó képbe sűrűsödik, piaci szöveg hirdetménybe szűrül: hogy a lakás a telekkel eladó. Hogy minden áruvá válik, egy élet munkája, emléke, végtére is maga az emberi élet.

E képi gondolat ellenpontjának tűnhet az *Emlék* című alkotás. Talán éppen, mert maradandó: a festékréteg erős faktúrába rendeződik, mintegy a valóság részévé válik, noha csak a receptorokban, az emlékhuzalokban őrzött. Az alkotó – mint más munkáiban is gyakran – egyidejűleg él a montázs, a kollázs, tehát a már készen álló elemek felhasználásával és a festészeti felülírás lehetőségével.

A *fiúk* című munkasorozat darabjain gyakran tűnnek fel újságkivágatok, amelyek a kép helyes nézetében olvashatók, illetve kézzel írott szövegegységek, miként *A fiúk I.* című alkotáson. De előbbieket mintha csak azért volnának nyilvánvalóan láthatók, hogy eltereljék a figyelmet a személyes, kézzel írott, vagy éppen a női státusz kérdéseit feszegető feljegyzésekről, amelyek a kép 90 fokos elforgatásával olvashatók. A „Mi bajod?” kérdésre adott kitérő válasz, hogy „Semmi”, alapvető, egzisztenciális kérdésre adott felelet. Persze nem a manapság használatos értelme szerint, ami valamiféle anyagi megélhetést feltételez e kifejezés hátterében, hanem az ember földi jelenlétének, gyakran szorongásokkal teli létezésének értelmében. A Semmi ugyanis: a jobbára elmondhatatlan minden. Ami gondként, problémaként

üti fel fejét létezésünkben. A kép diagonális tengelyében, egy fejét a karján pihentető figura testén ilyenfajta jelentőséget hordozó, kézzel írt, egyszerre feltárulkozó és transzponáló, játékos versike tűnik fel:

A szívem helyén / ütött lyukban / lakó manó nagy / gondban van / tudni véli mi ki nem / mondható / szívem helye rég kiadó.

Benéz néha egy-egy / alak / sokáig egy sem / marad. / Ha mégis / penészes lesz / nyomban / ezért van a / Manó / gondban.

Az alkotó gyakran még a verbalitást hívja eszközül, segítségül, hogy jelzését adja állapotának, vagy a valamire irányuló szándékának. Persze ezt – oly nyilvánvalóan – önmagától eltartja, a Manó jeladásaként aposztrofálja.

A több indifferens vagy csak közvetetten utaló szöveges betét feltűnése okán nem is remélnénk, hogy valódi válasz szülessen. Verbális és vizuális. És mégis: szóban és valóban a vizualitás eszközeit felhasználó módon egyaránt. Csak utóbbi a képsíkok, rétegek egymásra építettségében, töredékesen, szilánkokban ad hírt magáról. E rétegeltség, közvetettség oka: hogy el-

takarjon valamit, amit az alkotó szívesen mondana. A kép itt: közvetettség. Noha az alkotóban mindig ott munkál a „nem mondhatom el senkinek, elmondom hát mindenkinek” gesztusában rejlő paradoxon.

A *fiúk III.* címet viselő munkán rétegelten, mintegy az élmény- és tapasztalati rétegeknek megfelelően jelennek meg az egyes képsíkok. Ám mindegyikből csak annyit enged láttatni az alkotó, amennyi szinoptikus üzenetét szolgálja, megerősíti. Az újságkivágat felirata előreugrik. Kérdésfelvetése: „akarok-e még dolgozni”, vagyis a helytelenül felfogott egzisztenciát tovább gyarapítani. Avagy valami mást, egyebet kellene/lehetne tenni? A kép centrumában egy eltörölt arc még látható ajkai tűnnek fel, majd ezek többször duplikálódnak, míg utolsó megjelenésükben leginkább szeméremajakként jelennek meg. A kép következő síkjában egy fekvő alak combja és lábszára alkot mintegy narratív háttérrel, rajta több helyütt csorgó festék nyoma.

S egy újabb, lezáró síkban, sarokhelyzetben a nőiséget hangsúlyozó fotók jelennek meg. Balról kétszer ismétlődik egy festett körmű, bokaláncos láb, mindkettő balos; jobbra egy nőalak úszik a képbe, aki feltűnően

popsiját méregeti, miközben hastájékán méhlepény, benne magzatkezdemény látható.

Minden elkészülő munka nem csupán befejezettség, de nyitány, kiindulópont egy következőhöz – anyagi, technikai, gyakran tematikai, szemléleti vagy gondolati értelemben egyaránt. Így aztán a kiállított anyag egyes alkotásai egyszerre mutatnak kapcsolóelemeket, ugyanakkor az a benyomásunk is érvényesnek tűnhet, hogy a munkák összessége nem szerveződik kompakt, szoros csatolásban álló műegyüttessé.

Ha köztük mégis konvergencia lép fel, annak lényegét az alkotó személyisége biztosítja. A benne nyugvó, benne időző egzisztencia. E munkák ugyanis szorosan kötődnek a művészhez, miként a szabad stílusú vagy posztmodern, transzavantgárd művek esetében jellemzően.

Úgy hírlík, Pollock csurgatásos módszerének ötlete azon élményen alapul, hogy indiánokat látott a tengerparti főnyen, akik festékekkel kultikus jeleket rajzoltak a homokba. Majd jött a dagály, és elmosta. Ám maradványukból, a maradékból az indiánok következtettek valamire, messzemenő következtetéseket vontak le. Rejtelmek után kutattak, miként a művészet is ezt teszi.

Pester Anna kísérletező hajlamú művészete hasonlóképpen jár el: a maradékok, a maradványok, a töredékek, a foltok halmazai révén keres valamit. Valami – talán éppen – utolérhetetlent. Kidolgozni látszik egy sűrű áttételeken nyugvó, közvetettségen és relációkon alapuló, rétegelten képesítő festészeti utalástechnikát, amelynek elemei és egységük horizontja nem csupán úgy mutathat rá valamire, ha közvetlenül látjuk.

BALÁZS SANDOR

MUNKATÁRSAINK

BALÁZS SÁNDOR
Művészeti író, műkritikus.

DEÁK FERENC NEW-NEW
(Budapest, 1948–2019). A Kántor István által alapított különféle zenekarok (Hívők, Drazsé Expressz, Prométheusz Kályha Dalszínház) szülőgátlarosa. A nyolcvanas és a kilencvenes években a lakásán működött a Magyar Neoista Konzulátus, számos művészi előadás és akció helyszíne.

HÖRCHER LÁSZLÓ
1962-ben született Budapesten, festő- és performanszművész, zenész, költő. A szentendrei festészeti-zenei iskola szürrealista-metallista részlegének markáns képviselője. 2009-ben megalapította az Udvarias Tömegyilkos heavy metal zenekart.

KÁNTOR ISTVÁN MONTY CANTSIN
1949-ben született Budapesten. Szakmai útja: 1967–1972: beteghordozó, mentős és medikushallgató. 1976–1977: Párizsban utcai énekesként működött. 1977-ben kivándorolt Kanadába. 1978-ban Portlandben felvette a Monty Cantsin álnevet. 1979-ben ugyanitt megalapította a neoizmus mozgalmát, 1980-ban megrendezte az első Neoista Lakásfesztivált. 1980–1984: a Neoista Hálózat és követések kialakításán dolgozott. 1990-ben Torontóban megszületett első fia, Jericho, két évvel később ugyanitt második fia, Babylon, és 1995-ben lánygyermek, Nineveh. 1991-től a család mint performance csoport is működik. 1997-ben Neoista Lakásfesztiválokat szervezett Magyarországon. 1999-ben megalapította a MachineSexAction Group csoportot. 2000-ben gépműveivel megnyitotta az Ars Electronica fesztivált (Linz, Austria). 2007-ben Thaiföldön nyitott Neoista Kutatóközpontot. Magyar nyelvű irodalom: Art Lover: *Vér, arany, neoizmus. Betekintés Istvan Kantor Monty Cantsin? Amen! életébe és művészetébe*. Ráció Kiadó, Budapest, 2012.

KÓBOR ADRIÁNA
1988-ban született Budapesten, 2006-tól Belgiumban és Hollandiában tevékenykedett. Főleg angolul ír, de

hollandul és magyarul is publikál. Munkáit irodalmi pódiumokon népszerűsíti. Jelenleg Olaszországban él.

KULCSÁR BALÁZS
1980-ban született Budapesten. Író, festő, fotográfus. 2003 óta állítja ki absztrakt témájú képeit. Legutóbbi kötete, a *Párizs-Budapest metró* 24 beszélgetést tartalmaz művészekkel. Jelenleg videóinterjúkat készít.

PATAKI GÁBOR
1955-ben született Székesfehérváron, művészettörténész. Szakmai útja: 1975–1980: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, művészettörténet-történelem-esztétika szak; 1997: PhD-fokozat. 1995: Állami Eötvös-ösztöndíj; 1998: Soros-RSS-ösztöndíj; 1995: Pasteiner-díj; 1997: Munkácsy-díj. Az MTA Művészettörténeti Kutató Intézet munkatársa, 1991-től igazgatóhelyettese. 1991-től az Új Művészet rovatvezetője. A Smohay Alapítvány és az Első Magyar Látványtár kuratóriumának tagja. Az 1980-as évektől számos kiállítás (*A Dada Magyarországon*, 1983; *Idézőjelben*, 1986; *Kassák Lajos*, 1997) megvalósításában vett részt. Kutatási területe: a 20. század magyar művészete, kritikátörténet. (Forrás: artportal.hu)

RÓCZEI GYÖRGY
1956-ban született Budapesten. Tanár, képzőművész, szerkesztő. „A művészet szabadságáért végzett kiemelkedő munkásságáért” többször megkapta az NIPP-díjat. *A sámán útján* című képregénye 1995-ben jelent meg. A magyar és a nemzetközi történeti avantgárd tevékenységét bemutató publikációk magánkiadója.

VOJNITS-PURCSÁR VÍTÓ
1971-ben született Szabadkán. A Magyar Képzőművészeti Egyetem alapszakán képzőművészeti elemző diplomát szerzett, majd a mesterszakon okleveles kortárs művészeti szakíró és kurátor végzettséget. Jelenleg a legújabb technológiai fejlesztéseken alapuló új művészeti kifejezőeszközöket, gyakorlatokat kutatja. Kurátorként és műkritikusként tevékenykedik.

magyar
műhely

MAGYAR MŰHELY művészeti folyóirat | Hatvanadik évfolyam | 199. szám - 2022/1

Felelős szerkesztő: Szombati Bálint

Főmunkatárs: L. Simon László

Szerkesztők: Petőcz András, Szkárosi Endre

Olvasószerkesztő: Demus Zsófia

Alapító szerkesztők: Bujdosó Alpár, Nagy Pál, Papp Tibor

A borítón Kántor István Monty Cantsin Amen! és Nina Arsenault. Fotó: Dean Goodwine

A hátsó borítón Kántor István *Vagyunk* című írógépmunkája, 1975

Tördelés: Arany Imre | Layout Factory

Nyomdai munkák: *mondAt Kft.*, www.mondat.hu

Cím/Address: 1072 Budapest, Akácfa utca 20., Hungary | Tel./fax: +36-1-321-4757

Kiadja a Magyar Műhely Alapítvány | 1072 Budapest, Akácfa utca 20.

Felelős kiadó: Szombati Bálint

Adószám: 18073946-1-42 | Számlaszám: 10102086-09742602-00000000 | ISSN 0025-0201

Előfizetési díj: 3000 forint/év

Egy szám bolti ára: 800 Ft

L. Simon László alkotótevékenységére a műfaji gazdagság jellemző: lineáris költemények, prózaversek, vizuális költészeti alkotások, lettrista kompozíciók, konkrét és konceptművek, művészkönyvek, grafikák, fotográfiák, intermedialis művek egyaránt megtalálhatók az életműben, s ugyanez a műfaji heterogenitás jellemző az elméleti írásaira is (esszék, tanulmányok, kritikák, vitairatok stb.): mind-mind a kortárs életmű megjelenítői.

[...]

Az irodalmi egyensúlyteremtés, valamint az önazonosság megőrzése fontos feladat. L. Simon László szerint morális kötelezettség és kötelesség. Ezt is magában rejtja a *Huszonöt év* című kötet. „Történeteiben él a nemzet, s ha elfelejtjük őseink történeteit, teremtés- és eredetmitoszait, világmagyarázatait, akkor nem leszünk ugyanazon nemzet tagjai, amelyhez valaha ők tartoztak” – figyelmeztet bennünket az író egy ünnepi beszédében. Ezeket a történeteket, az identitásunkat erősítő közös élményanyagot is visszairják életünkbe a művei és az alkotásokat megközelítő-elemző befogadók értelmezései.

Egy jubileumi kötetet kézben tartva, befogadói státusból a művészet és az élet profán és szakrális oldalát is mérlegre téve, mások megközelítésében, elemzésében feloldódva így gyűjthetünk erőt, nemzeti önbizalmat, ahogy Móricz írta: „nagyra lelkesülést”.

Kelemen Erzsébet

A Huszonöt év című kötet Kelemen Erzsébetnek *A szavak ereje*. L. Simon László alkotói munkásságáról című monográfiájával együtt L. Simon László író, költő, szerkesztő írói jubileumának alkalmából jelent meg.

Megjelenés éve: 2021, 580 oldal, 3500 Ft

L. Simon László József Attila-díjas költő, író, szerkesztő, kultúrpolitikus, a Nemzeti Múzeum főigazgatója napjaink irodalmi és közéletének sokszínű és összetett életművel rendelkező személyisége. Eddig tizenhét önálló könyve jelent meg, köztük egy macedón nyelvű mű Paszkal Gilevszki költő-műfordító tolmácsolásában. Köteteiben fontos szerepet kap a líra, a vizuális költészet, az irodalom határterületeinek kutatása. Elméleti írásainak retorikájában, a prózanyelv poétikai kódoltságában pedig dominánsan jelen vannak az esszé és a tanulmány, valamint a kritika nyelvi-műfaji jellemzői, szemléleti távlatai, alakításmódozatai, így a kritikaesszé-írás is.

[...]

A kutatás második szakaszában a prózai munkásságának jellegzetes sajátosságait vizsgáltam, és az esszéírói tevékenységének értelmező-értékelő, összefoglaló megközelítését alkottam meg. L. Simon László alkotói pályája nyitányának, első kötete megjelenésének 25. évfordulója alkalmából a már megjelent és az új monográfiát egy kötetbe fűzve veheti most kézbe az olvasó.

Ajánlom ezt a könyvet mindazoknak, akik nemcsak szívesen lépnek be egy alkotó világába, de az ismeretlenek feltárására és megértésére is vágnak: egy lineáris vers vagy egy vizuális költemény megfejtésének katartikus hatására, a mindennapjainkat esszébe vagy akár kultúrpolitikai írásokba sűrítő élmények megtapasztalására. S mindez cum virtute verborum, a szavak erejével történik.

Kelemen Erzsébet

A szavak ereje című monográfia a válogatott tanulmányokat, kritikákat, befogadói olvasatokat tartalmazó *Huszonöt év* című könyvvel együtt L. Simon László írói jubileumának alkalmából jelent meg.

Megjelenés éve: 2021, 512 oldal, 3500 Ft

A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a Szépirodalmi Figyelő szerkesztőségében:

1072 Budapest, Akácfa utca 20. | Telefon: 06-1 321-8023 | e-mail: szif.szerk@gmail.com | www.szepirodalmifigyelo.hu

HALÁSZ
KASTÉLY
KÁPOLNÁSNYÉK

VILÁGBÓL VILÁGBA

**A 75 éves Kossuth-díjas
Pérel Zsuzsa kiállítása**

A kiállítás megtekinthető:

2022.03.26. – 2022.07.31.

Hétfő kivételével minden nap 10.00-16.00 óráig.

HALÁSZ-KASTÉLY

2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc u. 10. • www.halaszkastely.hu

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K

V A L A M E N N Y T E N

V A G Y U N K